

Gällivare
kommun

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SAMRÅDSSHANDLING
Diariennr. KSst/2022:355

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

DETALJPLAN FÖR DEL AV GÄLLIVARE 18:13 M.FL.

Utökat förfarande
Plan- och bygglagen (2010:900)
2023-05-11

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen
Gällivare kommun
Norrbottens län

SAMMANFATTNING

Detaljplanen för Gällivare 18:13 bedöms innebära betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. miljöbalken har därför upprättats. MKB:ns innehåll har avgränsats utifrån tidigare utredning om miljöpåverkan i form av undersöknings- och avgränsningssamråd, på vilka Länsstyrelsen i Norrbottens län samt Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen i Gällivare kommun har yttrat sig.

PLANFÖRSLAGET

Detaljplanen omfattar del av fastigheterna Gällivare 18:13 och Dundret 5:4 samt delar av samfälligheten Gällivare S:15. Syftet med planförslaget är att skapa planmässiga förutsättningar för bostäder med möjlighet till inslag av offentliga och kommersiella lokaler längs huvudgator. Detaljplanen syftar även till att skapa planmässiga förutsättningar för det rörliga friluftslivet såsom skid- och motionsspår, friluftsbad och dylikt inom naturmark. Naturmarken i området syftar därutöver till att bibehålla naturliga livsmiljöer för växter och djur samt möjliggöra ytor för dagvattenhantering.

Inför samrådshandlingen av planhandlingarna återstår fortsatt framtagande av en dagvattenutredning. Även planförslaget förväntas förändras efter samrådshandlingen har tagits fram på grund av dessa nya underlagsutredningar. På grund av detta finns det vissa osäkerheter gällande konsekvensbedömningarna i denna MKB. Underlagsutredningarna och det uppdaterade planförslaget kommer arbetas in i MKB:n till granskningsskedet.

NOLLALTERNATIV

Om den föreslagna detaljplanen inte genomförs, innebär nollalternativet den troliga utvecklingen i området. För aktuellt planområde finns i nuläget områdesbestämmelser från 1990 som tillåter mindre anläggning för sport och friluftsliv. Eftersom området är utpekad delvis för bostäder och delvis för turism, fritid och rekreation i Gällivare kommuns fördjupade översiktsplan och det finns ett stort behov av att utveckla bostäder på andra platser i Gällivare på grund av utbredning av gruvan i Malmberget och de stora industrisatsningar som pågår är det troligt att bostäder utvecklas i andra icke-exploaterade områden inom kommunen, alternativt att aktuellt område kommer att prövas för exploatering av bostäder längre fram i tiden.

I bedömningarna av påverkan på respektive miljöaspekt bedöms nollalternativet innebära att planområdet i stort kvarstår enligt de nuvarande förutsättningar som beskrivs i MKB:n, men att mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma. Området förväntas omges av exploatering i form av friluftscenter och bostäder, samt att trafik i närheten till planområdet ökar.

MILJÖKONSEKVENSER

RIKSINTRESSEN OCH SKYDDADE OMRÅDEN

Hela planområdet ligger inom områden som utgör riksintresse för rennärning, totalförsvarets lågflygningsområde samt strandskydd. Planområdet gränsar även till ett område som utgör riksintresse för friluftsliv, riksintresse för naturvård, naturreservatet Dundret samt ett Natura 2000-område.

Planförslaget förväntas inte påverka totalförsvarets lågflygningsområde eller naturreservatet Dundret. Det föreslås att strandskyddet upphävs inom planområdet för en badplats vid sjön Harrträsket, till vilken planområdet angränsar, samt en friluftsparkering strax nordväst om denna. Vad gäller riksintresse för friluftsliv, naturvård och Natura 2000-området behandlas dessa mer ingående i respektive kapitel.

Planförslaget förväntas dock innebära negativa konsekvenser för riksintresset för rennärning, då utbyggnad enligt planförslaget innebär att mark inom och i anslutning till planområdet inte kommer kunna nyttjas för rennärning. Eftersom denna mark utgör en liten andel mark i utkanten av ett större utpekad riksintresseområde som inte nyttjas i dagsläget enligt berörd sameby bedöms dock dessa konsekvenser som små negativa.

Sammantaget bedöms planförslaget ge upphov till små negativa konsekvenser för riksintressen och skyddade områden med hänsyn till förväntad påverkan på riksintresset för rennärningen. Planförslaget bedöms ge upphov till intrång i strandskyddat område, men bedöms inte motverka strandskyddets syfte.

NATURA 2000-OMRÅDEN

Planområdet ligger i närheten av Natura 2000-området Dundret, ett lättillgängligt skogs- och lågfjällsområde samt angränsar till sjön Harrträsket och Dunderbäcken som ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Ett mindre vattenområde i sjön Harrträsket ingår även i planområdet. Planförslaget bedöms inte medföra negativa konsekvenser avseende Natura 2000-området Dundret.

När det gäller Torne- och Kalix älvsystem är det viktigt att tillräckliga skyddsåtgärder genomförs i samband med markarbeten samt att dagvattenåtgärder genomförs i samband med utbyggnad enligt planen för att förhindra påverkan i form av grumling och utsläpp av sediment. Planförslaget bedöms medföra små negativa konsekvenser avseende Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem.

NATURMILJÖ

Planområdet består idag av skogsmark med varierande karaktär samt myrmark. Den sydvästra delen av planområdet gränsar mot Dunderbäcken. En naturvärdesinventering har genomförts vilken visar att planområdet angränsar till och delvis går in i ett naturvärdesobjekt, bestående av ett granskogsområde med naturvärdesklass 3. Objektet består av luckig, olikåldrig granskog med inslag av björk. Planförslaget innebär att stora ytor av nuvarande skogsmark i planområdet kommer att hårdgöras för bebyggelse av bostäder och vägar. Stråk av skogsmark sparas som naturmark. Huvuddelen av myrmarken skyddas som naturmark, men det planeras bostäder i dess kanter. Det finns dock en risk att hydrologin i myrområdets kanter påverkas av byggnation och vägdragning. Sammantaget bedöms konsekvenserna avseende naturmiljö bli medelstora.

VATTENFÖRHÅLLANDEN

I nära anslutning till planområdet finns ytvattentäkter som omfattas av miljökvalitetsnormer och Natura 2000. Dagvattenhantering i planområdet är inte utredd än. Det kommer troligtvis att behövas grundvattenavsänkning. Sammantaget är det svårt att bedöma konsekvenserna för dagvatten, ytvatten och grundvatten innan dagvattenutredning är utförd och innan schaktnivåer är bestämda. Konsekvenserna kan bli små negativa om dagvatten renas och tas omhand på

lämpligt sätt, samt om grundvattenavsänkning kan undvikas i så stor mån som möjligt. Konsekvenserna kan bli stora negativa om förorenat dagvatten släpps ut till recipienter, samt om stora grundvattenavsänkningar blir aktuella. En konsekvensbedömning för planförslagets påverkan på vattenförhållanden kan inte göras utifrån befintligt underlag och tillkommer därför till granskningsskedet när en dagvattenutredning och förprojektering för området har genomförts.

RENNÄRING

Planområdet är beläget inom Unna Tjerusj marker och utgör områden med "svår passage" vilket innebär att det finns existerande barriärer i landskapet i form av exempelvis vägar och älvar (Sametinget, 2018). Planförslaget innebär att naturmarken exploateras och att den mänskliga närvaron ökar. Detta medför negativa konsekvenser så som ökad skoterkörning och tillkommande barriärer, med mera. Sammantaget bedöms planförslaget medföra medelstora negativa konsekvenser.

LANDSKAPSBILD

Landskapet kring planområdet är kuperat och omfattar delar av berget Dundret som är ett karaktäristiskt inslag i landskapsbilden. Intill ligger bergen Liikavaara och Repisvaara. Planförslaget bedöms medföra små negativa konsekvenser för landskapsbilden i området, eftersom den ostörda sikten över myrmarken och det öppna vattnet i Harrträsket försämras, och upplevelsen av Dundretvägen och utsikten från Dundretberget blir än mer präglad av bebyggelse.

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Inom planområdet finns idag skidspår och skoterled, vilka kommer att behöva dras om och flyttas. Planförslaget bedöms innebära små negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv, eftersom känslan av orörd och ostörd natur försvinner. Å andra sidan blir området mer tillgängligt och möjligheterna till att vistas längs Harrträskets strandkant förbättras, vilket ger upphov till medelstora positiva konsekvenser. Sammantaget blir konsekvenserna små positiva.

MARKFÖRHÅLLANDEN

Delen av planområdet närmast Harrträsk består av myrmark. Planförslaget bedöms medföra medelstora negativa konsekvenser med avseende på markförhållanden eftersom markförhållandena kommer att förändras i stor utsträckning då torvmark dikas ur.

TRAFIKRELATERADE MILJÖFRÅGOR

Planförslagets konsekvenser för luftkvalitet, växthusgasutsläpp och buller bedöms bli obetydliga eftersom ökningen av utsläpp till luft och av växthusgaser bedöms bli ungefär samma som enligt nollalternativet, och eftersom inga riktvärden för buller överskrids.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
INLEDNING	7
BAKGRUND	7
ARBETETS BEDRIVANDE OCH METODER	8
MILJÖBEDÖMNING	8
STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING	8
UNDERSÖKNING OM MILJÖPÅVERKAN	9
AVGRÄNSNING OCH AVGRÄNSNINGSSAMRÅD.....	9
YTTRANDE UNDER UNDERSÖKNINGS- OCH AVGRÄNSNINGSSAMRÅD.....	9
TIDIGT SAMRÅD MED UNNA TJERUSJ	10
AVGRÄNSNINGAR	11
NIVÅAVGRÄNSNING	11
GEOGRAFISK AVGRÄNSNING	11
TIDSMÄSSIG AVGRÄNSNING	11
BEHANDLADE MILJÖASPEKTER – INNEHÅLLSMÄSSIG AVGRÄNSNING	12
BEDÖMNINGSMETODIK	13
PLANSAMRÅD OCH GRANSKNING	13
TIDIGARE PLANER, BESLUT OCH UTREDNINGAR	14
ÖVERSIKTSPLAN	14
DETALJPLANER	16
PLANFÖRSLAG GÄLLIVARE 18:13	19
PLANFÖRSLAGETS SYFTE	19
NUVARANDE MARKANVÄNDNING INOM PLANOMRÅDET	19
PLANOMRÅDETS STORLEK.....	19
PLANERAD MARKANVÄNDNING INOM PLANOMRÅDET	19
STUDERADE ALTERNATIV	21
HUVUDALTERNATIV	21
NOLLALTERNATIV.....	21
ALTERNATIVA LOKALISERINGAR	22
ALTERNATIVA UTFORMNINGAR	22
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH MILJÖKONSEKVENSER	25
RIKSINTRESSEN OCH SKYDDADE OMRÅDEN	25
NATURA 2000-OMRÅDEN.....	30
NATURMILJÖ	35
VATTENFÖRHÅLLANDEN.....	39
RENNÄRING	43

LANDSKAPSBILD	51
ÖVRIGA MILJÖASPEKTER	54
REKREATION OCH FRILUFTSLIV	54
MARKFÖRHÅLLANDEN.....	56
TRAFIKRELATERADE MILJÖFRÅGOR.....	60
MILJÖKVALITETSNORMER	62
YTVATTENFÖREKOMST HARRTRÄSKET	62
MILJÖMÅL.....	64
SAMLAD BEDÖMNING	66
REFERENSER	69

INLEDNING

BAKGRUND

Gällivare kommun avser att upprätta en detaljplan inom delar av fastigheterna Gällivare 18:13 och Dundret 5:4 samt delar av samfälligheten Gällivare S:15 i syfte att möjliggöra bostadsbebyggelse, se figur 1. Det huvudsakliga syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för cirka 300-600 bostäder fördelade på en- och flerbostadshus. I norr angränsar planområdet till fortgående utbyggnad av Repisvaara och i sydväst till Dundrets fjällanläggning där pågående planläggning avser att möjliggöra bland annat stugor/fritidsboende, hotell, friluftsområden, verksamheter och parkering. Planområdet är cirka 38 hektar stort, varav cirka 0,4 hektar utgör vattenområde.

Figur 1. Aktuell planområde markerat med rosa linje inom del av fastigheterna Gällivare 18:13 och Dundret 5:4 samt inom del av samfälligheten Gällivare S:15. Bakgrundskarta: ESRI (2023a)

ARBETETS BEDRIVANDE OCH METODER

Miljökonsekvensbeskrivningen har upprättats av Norconsult AB. Aktuell projektorganisation består av personer som både har goda kunskaper gällande MKB:er och den kommunala planprocessen samtidigt som de har god sakkunskap inom sina respektive fackområden. Detta innebär bland annat att konsekvensbedömningarna har diskuterats och stämts av löpande inom projektgruppen där olika argument har vägts mot varandra. Texterna i MKB:n har genomgått intern-granskning med efterföljande justeringar. Mot bakgrund av ovanstående bedöms att kravet på sakkunskap vid upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar, enligt Miljöbedömningsförordningen 15 §, är väl uppfyllt. Medverkande personer i arbetet samt dessas expertis och roller framgår i Tabell 1.

Tabell 1. Sakkunskap hos de medarbetare på Norconsult AB som har arbetat med framtagandet av föreliggande MKB.

Medverkande	Utbildning	Roll i uppdrag
Annie Johansson	Civilingenjör	Teknikansvarig MKB MKB-handläggare
Magdalena Gerberg	Biolog/ Miljövetare	MKB-handläggare, naturmiljö och Natura 2000
Ulrika Poppius	Miljövetare	MKB-handläggare
Daniel Öman	Samhällsplanerare	MKB-handläggare
Per Granström	Biolog/ Miljöutredare	Expertstöd och granskare MKB

Inför framtagandet av samrådshandlingar till detaljplanen har ett flertal underlagsutredningar tagits fram gällande bl.a. naturvärdesinventeringar, geoteknik, hydrogeologi och dagvatten (pågående). Underlagsutredningarna har varierande detaljeringsgrad och geografisk omfattning. Relevanta resultat från dessa utredningar sammanfattas i MKB:n.

Vidare har annat relevant underlagsmaterial använts vid framtagandet av MKB:n, däribland Länsstyrelsens planeringsunderlag (webbGIS), Artportalen, Skogsstyrelsens underlag om bland annat nyckelbiotoper och naturvärden, Riksantikvarieämbetets databas Fornsök, Vattenmyndighetens databas VISS samt kommunens översiktsplan och annat relevant kommunalt underlag. Använda skriftliga källor har angivits inom parentes i rapporten och återfinns i referensavsnittet.

MILJÖBEDÖMNING

STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING

Miljöbedömning av planer kallas i lagstiftningen för strategisk miljöbedömning. När kommunen upprättar en detaljplan ska kommunen också göra en miljöbedömning av om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Inom ramen för strategiska miljöbedömningar ska en Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas som beskriver den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen kan antas medföra. När en miljöbedömning ska göras, hur processen ska gå till och vad den ska innehålla framgår av kapitel 6 i miljöbalken.

UNDERSÖKNING OM MILJÖPÅVERKAN

Ett undersökningssamråd enligt 6 kap. 5 § miljöbalken (1998:808) om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan genomfördes den 8 juni 2022.

Kommunen bedömer att genomförandet av detaljplanen bedöms innebära betydande miljöpåverkan till följd av påverkan på natur med nationell (riksintresse) och internationell skyddsstatus (Natura 2000). Föreliggande MKB enligt miljöbalken 6 kap. 9 § har därför upprättats.

AVGRÄNSNING OCH AVGRÄNSNINGSSAMRÅD

Enligt 6 kap. 9–10 § miljöbalken och 9 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska en kommun samråda om hur omfattningen av och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning ska avgränsas.

SAMRÅDSKRETS

Samrådskretsen är de som bjuds in att lämna yttranden under undersöknings- och avgränsningssamrådet. För detaljplanen utgörs samrådskretsen av:

- Länsstyrelsen i Norrbottens län
- Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen i Gällivare kommun

Handlingar för undersöknings- och avgränsningssamråd för MKB till detaljplanen skickades till Länsstyrelsen samt Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen på Gällivare kommun i juni 2022.

YTTRANDEN UNDER UNDERSÖKNINGS- OCH AVGRÄNSNINGSSAMRÅD

Länsstyrelsen uttrycker i sitt yttrande 17 augusti 2022 att de delar kommunens bedömning att detaljplanens genomförande innebär en betydande miljöpåverkan och att en strategisk miljöbedömning behöver göras. Länsstyrelsen anser att kommunens föreslagna avgränsning i det stora hela är lämplig, men lyfter att Harrträsket utgör reservvattentäkt och att en riskanalys gällande detta bör utföras. Länsstyrelsen uttrycker också att en beskrivning och bedömning av artskyddet behöver göras.

Det bör noteras att det efter Länsstyrelsens yttrande tillkommit ett beslut att Harrträsk inte är kommunens reservvattentäkt längre.

Miljö-, bygg- och räddningsförvaltningen på Gällivare kommun inkom med yttrande den 29 juli 2022. Förvaltningen instämmer i bedömningen att betydande miljöpåverkan kan antas. Förvaltningen påpekar dock att i bedömningen av påverkan på Harrträsk och övriga vattenfrågor bör samma tidshorisont som för Natura 2000 användas, att eventuella kumulativa miljöeffekter behöver utredas och att det geografiska planområdet behöver fastställas.

Det bör noteras att det efter förvaltningens yttrande tillkommit ett beslut att Harrträsk inte är kommunens reservvattentäkt längre.

TIDIGT SAMRÅD MED UNNA TJERUSJ

Planområdet är beläget inom fjällsamebyn Unna Tjerusjs (tidigare Sörkaitum) vinter- och vårvinterland. Unna Tjerusj ingår därför bland de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av planerade åtgärder. Ett enskilt, så kallat "tidigt samråd", hölls därför med Unna Tjerusj den 2 juni 2022.

Då Gällivare kommun för en parallell detaljplaneprocess för grannfastigheten i väster, Del av Dundret 5:4, gällde samrådsmötet båda detaljplanerna, Del av Dundret 5:4 och Gällivare 18:13. På mötet deltog representanter från Gällivare kommun, Unna Tjerusj och Norconsult. Under mötet presenterades planerade åtgärder och hur rennäringen kommer beskrivas i MKB. Därutöver gav Unna Tjerusj värdefull information gällande förutsättningar för renskötsel inom och i anslutning till planområdena, vilket sammanfattats i avsnitt *RENNÄRING*.

AVGRÄNSNINGAR

Avgränsningar i en MKB

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till bland annat bedömningsmetoder och aktuell kunskap, planens innehåll och detaljeringsgrad samt var i en beslutsprocess som planen befinner sig. MKB-arbetet innebär en systematisk behandling av aktuella problemställningar och har utförts utifrån de principer och den modell som tillämpas av Norconsult AB. Nedan följer de avgränsningar som gjorts i denna MKB.

För att läsaren ska känna till de viktigaste förutsättningarna, behandlas nedan de olika MKB-avgränsningar som gjorts i denna utredning. De olika så kallade miljöaspekterna beskrivs under rubrikerna *Förutsättningar*, *Förslag till åtgärder*, *Effekter och konsekvenser av nollalternativet* och *Effekter och konsekvenser av huvudalternativet*. I slutet av rapporten finns även ett särskilt kapitel som rör Miljökvalitetsmål. Beskrivning av ett nollalternativ ingår också i MKB:n, se kapitel *Studerade alternativ*.

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken ska en redogörelse ges för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför. Kontroll och uppföljning bör ske för att kontrollera att arbetena utförs på ett så miljömässigt och ekologiskt anpassat sätt som möjligt.

Uppföljning och åtgärder beskrivs under rubriken *Förslag till åtgärder* under respektive miljöaspekt.

NIVÅAVGRÄNSNING

Miljökonsekvenserna avses beskrivas med utgångspunkt från detaljplanens detaljeringsgrad samt detaljeringsgraden i de utredningar som utgör planeringsunderlag. Miljökonsekvensbeskrivningen behandlar inte storskaliga miljöeffekter med anknytning till Gällivare kommuns utveckling och pågående samhällsomvandling. Denna typ av frågor behandlas i översiktsplanen.

GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Geografiskt avgränsas miljöbedömningen till att gälla planområdet samt de angränsande områden som kan komma att påverkas av detaljplanens genomförande, det s.k. influensområdet. Influensområdet varierar för olika miljöaspekter.

TIDSMÄSSIG AVGRÄNSNING

Tidsmässigt avgränsas miljöbedömningen i huvudsak till att beskriva de konsekvenser som bedöms ha uppkommit vid den tidpunkt när området antas vara utbyggt i enlighet med detaljplanen alternativt översiktsplanens planeringshorisont, det vill säga till och med 2034, då planen förväntas vinna laga kraft 2024. För vissa miljöaspekter, till exempel påverkan på Natura 2000, vattenförekomster och rennärning, föreslås en längre tidshorisont.

BEHANDLADE MILJÖASPEKTER – INNEHÅLLSMÄSSIG AVGRÄNSNING

Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen ska fokusera på relevanta miljöaspekter, det vill säga de miljöaspekter som kan antas bli påverkade i betydande grad om förslaget till detaljplan genomförs. De aspekter som bedömts relevanta att belysa i MKB:n listas nedan. Avgränsning och urval av miljöaspekter grundar sig på Gällivare kommuns undersökning av betydande miljöpåverkan och de synpunkter som Länsstyrelsen framfört vid det avgränsningssamråd som genomförts. Avgränsningssamrådets syfte är just att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningen så att den får en rimlig omfattning och ett relevant innehåll.

Rubriken "Övriga miljöaspekter" i tabell 1 nedan avser miljöaspekter som planförslaget anses påverka men där påverkan inte bedöms som betydande. MKB:n behandlar därför kortfattat rekreation och friluftsliv, markförhållanden och trafikrelaterade frågor.

Tabell 1. Aktuella miljöaspekter efter Gällivare kommuns undersökning av betydande miljöpåverkan och samråd med länsstyrelsen.

Miljöaspekt enligt MB 6 kap 2 §	Kommentar
Betydande miljöpåverkan	
Riksintresse och andra skyddade områden	Beskrivning av aktuella riksintressen och skyddade områden samt bedömning av konsekvenserna av detaljplanens genomförande på dessa.
Naturmiljö	Beskrivning av naturmiljö. Bedömning av konsekvenser av detaljplanens genomförande med avseende på naturmiljö och specifikt skyddsvärda arter och naturtyper. Beskrivning och bedömning av påverkan på närbelägna Natura 2000-områden ges ett eget kapitel i MKB:n.
Vatten	Yt-, grund- och dagvattenförhållanden. Beskrivning av vidtagna samt planerade åtgärder för dagvattenhantering inklusive smältvatten (naturligt och onaturligt). Bedömning av konsekvenser av detaljplanens genomförande på yt-, grund- och dagvattenförhållanden inklusive vattendrag som utgör Natura 2000-område (Dunderbäcken, Harträsket). Beskrivning och bedömning av planens påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten behandlas i ett separat kapitel i slutet av MKB:n.
Rennäring	Beskrivning av rennäring som bedrivs inom och i närheten av planområdet samt bedömning av planförslagets konsekvenser på denna.
Landskapsbild	Beskrivning och bedömning av detaljplanens påverkan på landskapsbilden.
Övriga miljöaspekter	
Rekreation och friluftsliv	Beskrivning av nuvarande förutsättningar för rekreation och friluftsliv. Bedömning av konsekvenser av detaljplanens genomförande på dessa.
Markförhållanden	Beskrivning och bedömning av detaljplanens påverkan på markförhållanden.
Trafikrelaterade miljöfrågor	Beskrivning av nuvarande trafiksituation och den störning denna ger upphov till i form av buller, luftföroreningar, risk för farligt gods, vibrationer etc. Bedömning av konsekvenser av detaljplanens genomförande på dessa miljöfrågor.

Utifrån en bedömning av områdets topografi, markslag och läge är risken låg för att det ska finnas fornlämningar inom området för detaljplanen. Länsstyrelsen har utifrån detta skriftligen meddelat att de bedömer att det inte krävs någon arkeologisk utredning i området (se dnr: 431-7242-2022). Planområdet berörs inte heller av något riksintresse för kulturmiljön. Kulturmiljö har därför inte bedömts vara en aspekt för vilken betydande miljöpåverkan kan uppstå.

BEDÖMNINGSMETODIK

Konsekvensbedömning i aktuell MKB sker enligt nedanstående färgkodade skala, Tabell 2. Konsekvenserna kan vara såväl negativa som positiva och omfattar både tillfälliga och bestående konsekvenser som kan uppstå på kort, medellång eller lång sikt.

Tabell 2. Konsekvensskala med färgkodning.

---	--	-	0	+	++	+++
Stora negativa	Medelstora negativa	Små negativa	Inga konsekvenser	Små positiva	Medelstora positiva	Stora positiva

Konsekvensbedömningen görs genom att jämföra planförslagets miljöeffekter med det så kallade nollalternativets miljöeffekter.

Bedömningarna av såväl planförslagets som nollalternativets konsekvenser rymmer ett visst mått av osäkerhet. Detta till följd av att planförslaget inte är juridiskt bindande utan endast utgör en viljeyttring från kommunen. Viss osäkerhet i bedömningarna kan även förekomma på grund av skillnader i förutsättningar och aktuellt planförslag vid utredningstillfälle för underlagsutredningar, då planförslaget har utvecklats parallellt med arbetet med exempelvis geotekniska utredningar.

Då visst underlag tillkommer inför revidering till granskningshandling efter samrådsskedet finns det även osäkerheter i de preliminära bedömningarna. Till granskningshandlingen av MKB:n förväntas en dagvattenutredning tillkomma.

PLANSAMRÅD OCH GRANSKNING

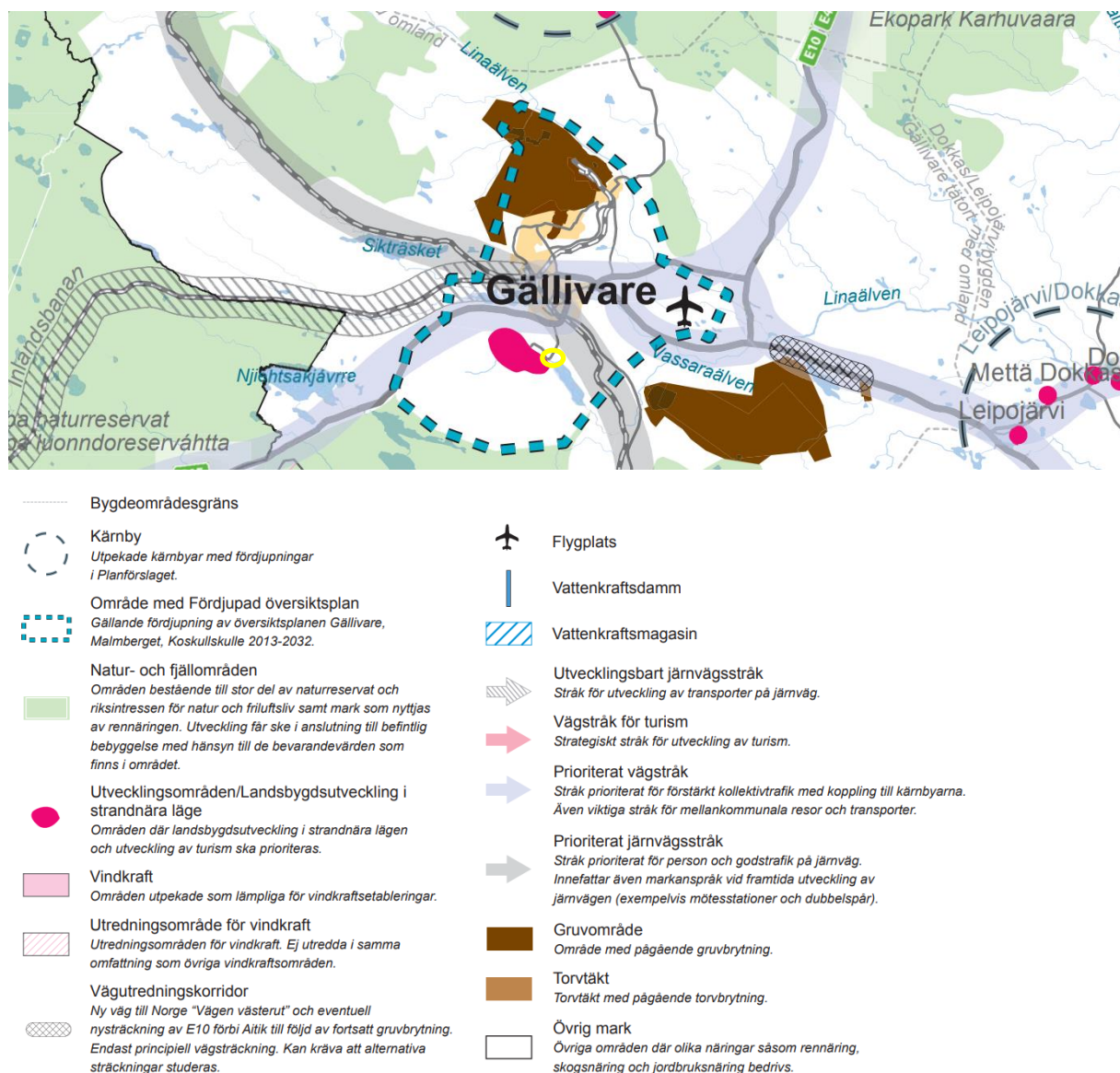
När kommunstyrelsen i Gällivare kommun har godkänt planförslaget, där föreliggande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är en del, skickas handlingarna på samråd i minst tre veckor. Då ges berörda intressenter tillfälle att lämna synpunkter på förslaget. Samråd planeras till andra kvartalet 2023.

Efter eventuella revideringar och nytt godkännande av kommunstyrelsens samhällsplanerings- och teknikutskott ska planförslaget ställas ut för granskning i minst 30 dagar. Även här ges intressenter tillfälle att lämna synpunkter på förslaget. Efter granskningen antas planen av kommunfullmäktige.

TIDIGARE PLANER, BESLUT OCH UTREDNINGAR

ÖVERSIKTSPLAN

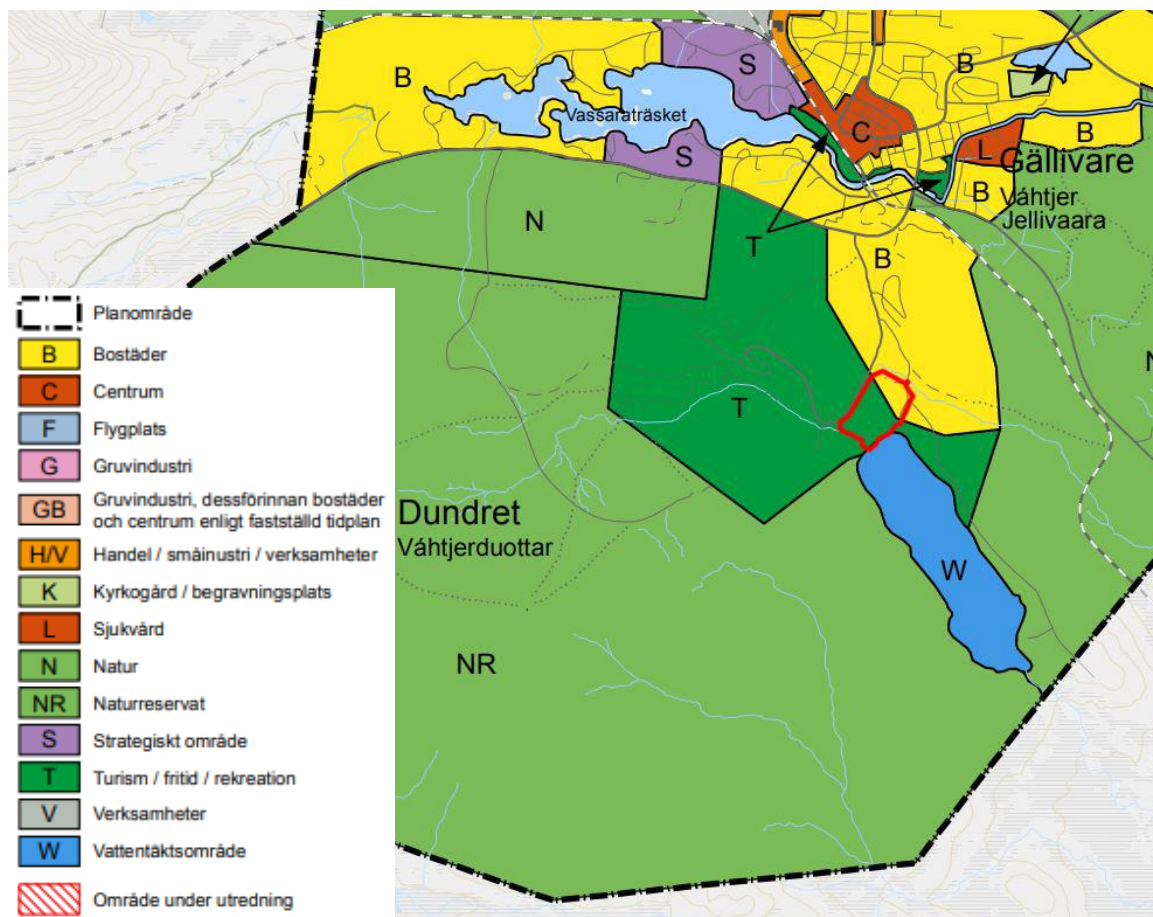
Gällande översiktsplan är från 2014 och utgör ett strategiskt dokument som anger inriktning vid beslutsfattande kring fysisk planering i kommunen. Översiktsplanens markanvändningskarta visar hur kommunen i stora drag har tänkt sig att utvecklingen ska ske. Markanvändningen är illustrerad i stora drag och kartan visar planerade utvecklingsområden och prioriterade stråk. Aktuellt planområde ligger inom det blåmarkerade området som markerar avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen som antogs 2014 (Gällivare kommun, 2014a).

Figur 2. Översiktsplan för Gällivare kommun. Ungefärlig lokalisering av aktuellt planområde har markerats i gult (Gällivare kommun, 2014a).

Fördjupad översiktsplan

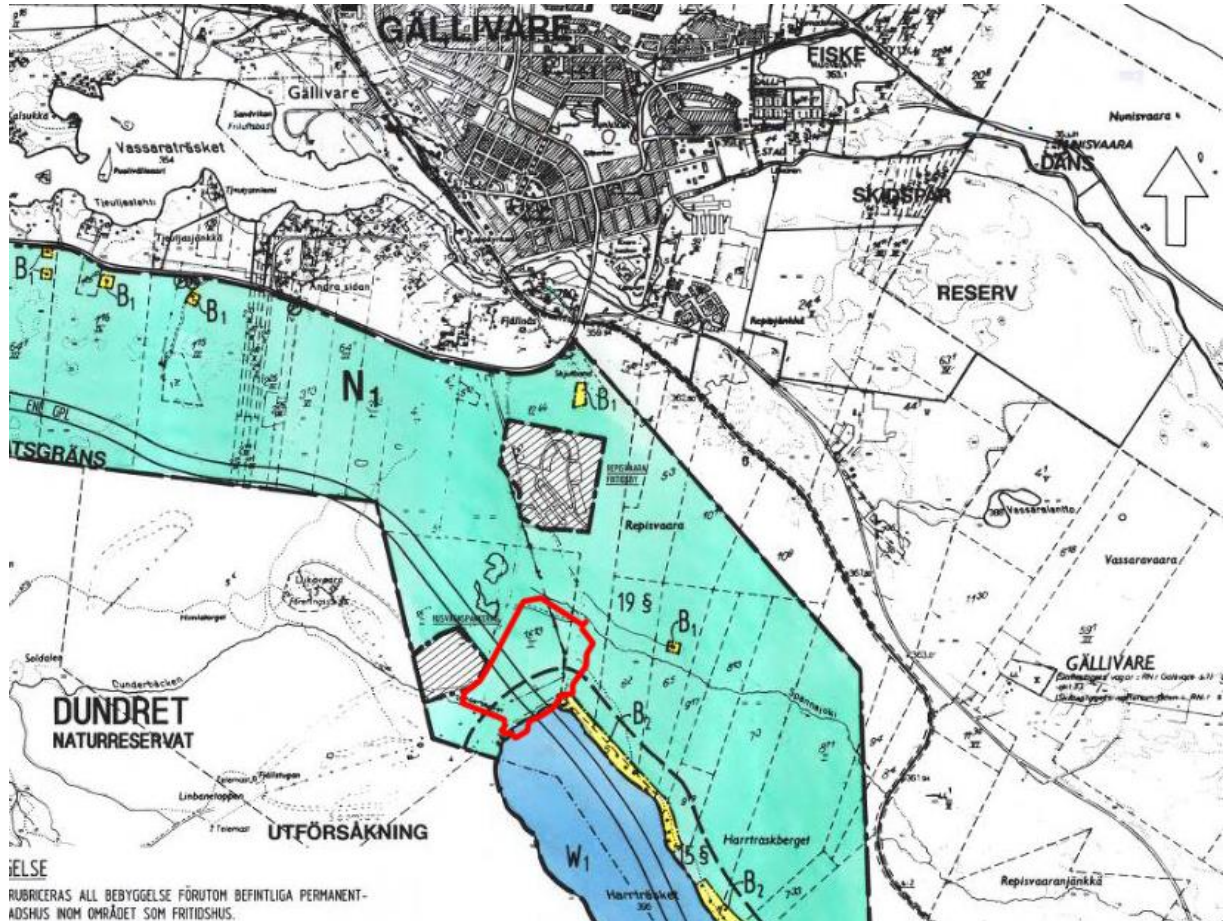
"Fördjupad översiktsplan för Gällivare, Malmberget, Koskullskulle 2014-2032" utgår från området markerat i blåstreckat i figur 2. I denna plan är aktuellt planområde utpekat för "Bostäder" inom norra delen av planområdet samt för "Turism, fritid, rekreation" i delen närmast Harrträsk (se figur 3). Föreslagen markanvändning i detaljplanen överensstämmer till viss del med planerad markanvändning i översiktsplanen. Detaljplaneförslaget innebär att bostadsbebyggelse föreslås inom del av utpekad markanvändning för turism, fritid och rekreation.

Figur 3. Urklipp från markanvändningskarta tillhörande "Fördjupad översiktsplan Gällivare, Malmberget, Koskullskulle 2014 – 2032". Lokalisering av Gällivare 18:13 är markerad med röd cirkel (Gällivare kommun, 2014b).

I den fördjupade översiktsplanen anges att all exploatering och planering av ny bebyggelse ska ske i samråd med berörd sameby för att hitta lämpliga lösningar. Ny bebyggelse och anläggningar ska ta hänsyn till naturresevatet och rennäringens intressen. Redovisade nyckelbiotoper som finns i området bör skyddas vid exploatering.

Hela det föreslagna planområdet omfattas av 25-P90/188 *Områdesbestämmelser för del av Dundret, Gällivare*. Enligt områdesbestämmelserna tillåts "mindre anläggning för sport och rörligt friluftsliv". Figur 4 nedan visar ett urklipp ur gällande områdesbestämmelser med ungefärligt planområde markerat i rött.

Planområdet gränsar till:

- 2523-P16/7 *Detaljplan för Repisvaara södra, etapp 1 – inom del av fastigheten Gällivare 12:74*, (Laga kraft: 2016-03-04).
- 2523-P08/16 *Detaljplan för Dundret Skidstadion, del av Gällivare 5:19*, (Laga kraft: 2008-07-23)
- *Detaljplan för Dundret fjällanläggning, del av Gällivare 5:4*, (Pågående detaljplan)

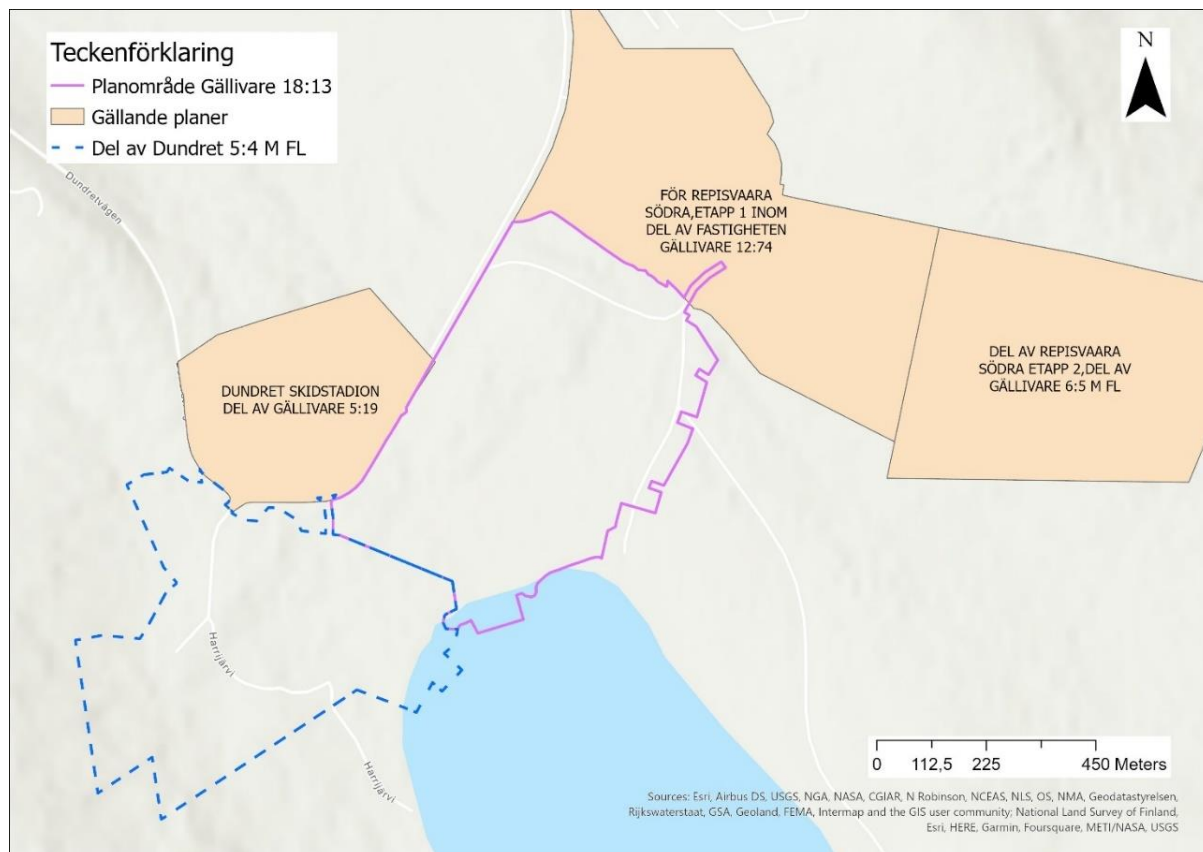
En översikt över angränsande detaljplaner och deras ungefärliga lokalisering syns i figur 5. I anslutning till planområdet finns ett antal detaljplaner, inklusive för *Repisvaara södra etapp 1* och *Repisvaara södra etapp 2* vilken reglerar bostäder och skola, där stora delar av området är utbyggt. Detaljplanen för *Dundret skidstadion* medger en skidstadion samt bostäder, övernattningsstugor och husvagnscamping.

Strax väster om planområdet tas en ny detaljplan fram för Del av Dundret 5:4 m.fl., vilken kommer att ansluta till aktuell detaljplan och ersätta gällande plan där den

överlappar med *Områdesbestämmelser för del av Dundret, Gällivare*, som också aktuellt planområde överlappar med.

Den pågående planen för Dundret strax väster om aktuell plan var ute på samråd under andra kvartalet 2023 och förväntas reglera Dundret fjällanläggning för rörligt friluftsliv med dit hörande byggnader och besöks- och serviceanläggningar för friluftslivet, inklusive ett centrumkvarter vilket även boende inom aktuell detaljplan förväntas vilja nyttja. Planen medger även bostäder och en ny infart från Dundretvägen.

I figur 5 nedan visas närliggande planer, både gällande och pågående, i förhållande till planområdet.

Figur 5. Aktuellt planområde i förhållande till angränsande detaljplaner. Observera att planen för Del av Dundret 5:4 m.fl. är under framtagande och inte har vunnit laga kraft ännu. Bakgrundskarta: ESRI (2023b).

I figur 6 nedan illustreras preliminär utbyggnad enligt ovan nämnda detaljplaner och deras planerade anslutning för att skapa ett sammanhängande samhälle.

Figur 6. Illustrationskarta med planerad utbyggnad enligt de detaljplaner som nämns i löptexten.
Bildkälla: Norconsult.

PLANFÖRSLAG GÄLLIVARE 18:13

PLANFÖRSLAGETS SYFTE

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för bostäder med möjlighet till inslag av offentliga och kommersiella lokaler längs huvudgator.

Detaljplanen syftar även till att skapa planmässiga förutsättningar för det rörliga friluftslivet såsom skid- och motionsspår, friluftsbad och dylikt inom naturmark, varför också strandskyddet föreslås upphävas inom del av detaljplanen. Naturmarken i området syftar därutöver till att bibehålla naturliga livsmiljöer för växter och djur samt möjliggöra ytor för dagvattenhantering.

Inom planlagd kvartersmark för bostäder syftar detaljplanen till att möjliggöra flerbostadshus och olika typer av småhus med, i första hand, gemensamma ytor för parkering, tillfartsväg, snöupplag och motsvarande. Planmässiga förutsättningar ges även för skola i syfte att tillmötesgå det behov av skollokaler som kan uppstå över tid.

NUVARANDE MARKANVÄNDNING INOM PLANOMRÅDET

Planområdet är inte exploaterat för bebyggelse sedan tidigare och utgörs av myrmark närmast Harrträsk, avverkad skogsmark i nord/nordöst samt kuperad skogsterräng i väster närmast Dundretvägen. Inom planområdet finns skidspår med kopplingar mot Harrträsk och Hellnerstadion samt en skoterled som sträcker sig längs västra sidan av Harrträsk vidare mot Dundret för att sedan passera i områdets norra del parallellt med Dundretvägen och vidare mot Vassaraträsket. Dunderbäcken rinner strax söder om planområdet. Både Dunderbäcken och Harrträsk är utpekade Natura 2000-områden.

PLANOMRÅDETS STORLEK

Planområdet är ca 38 hektar stort och utgörs av delar av fastigheterna Gällivare 18:13 och Dundret 5:4 samt delar av samfälligheten Gällivare S:15.

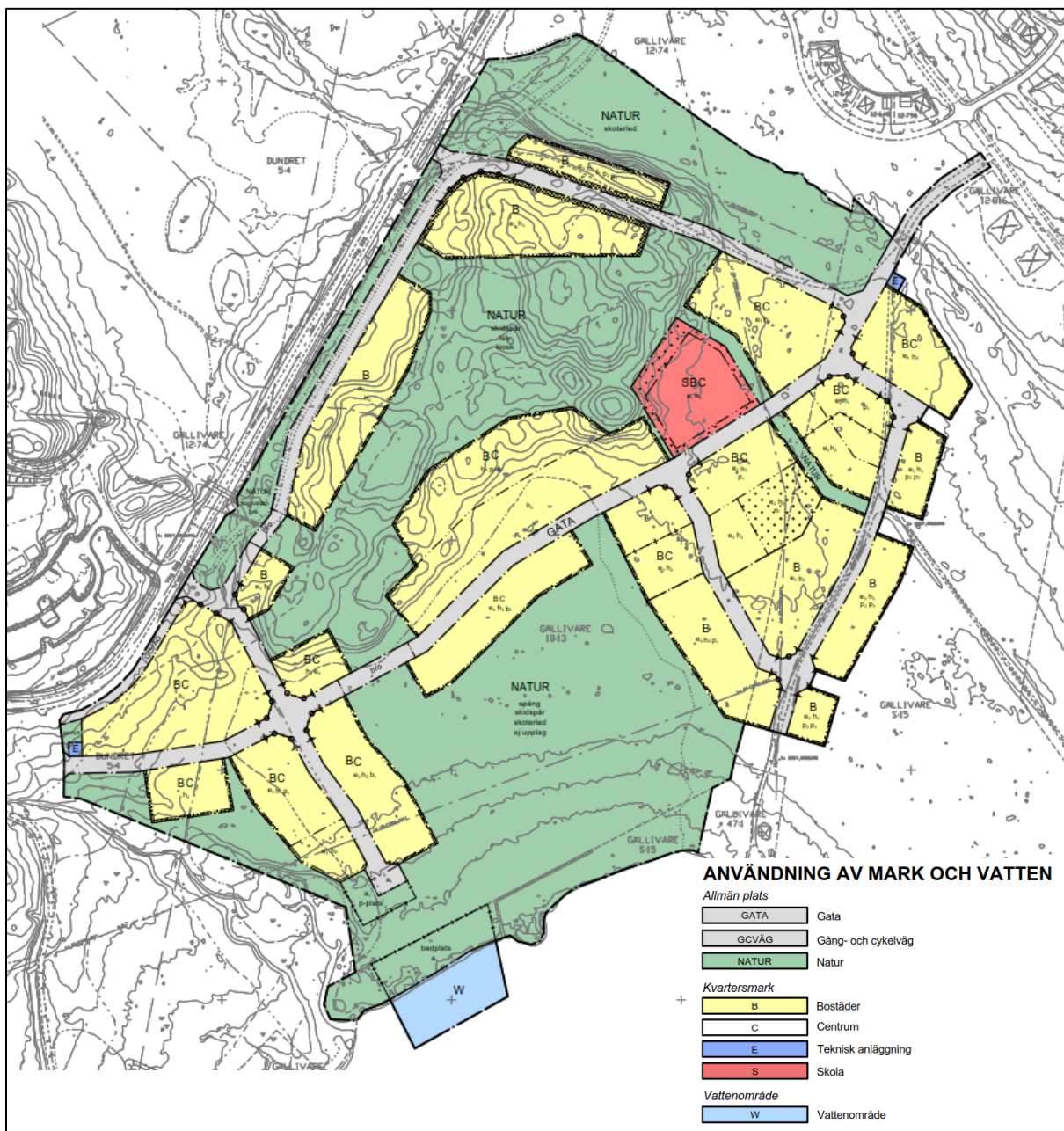
PLANERAD MARKANVÄNDNING INOM PLANOMRÅDET

Markanvändningen kommer att utgöras av kvartersmark med bostäder, kommersiella lokaler, vägar, skola samt en del publika platser i form av badstrand.

Det planeras ett flertal byggnadstyper såsom kedjehus, parhus, radhus, stor-villa, loftgångshus och lamellhus. Bostädernas höjd planeras inte överstiga fyra våningar, inklusive garage.

Myrmarken och området närmast vattnet planeras nyttjas som friluftsområde med badstrand, bastubrygga, grillplats, utegym, vindskydd och spänger för vandring. Delar av myrmarken kommer även utgöras av kvartersmark.

För planerad utformning av området och användning av mark och vatten, se utdrag ur plankartan i figur 7. För mer detaljer om planförslaget hänvisas till planbeskrivningen och den fullständiga plankartan (Gällivare kommun, 2023e; 2023f).

Figur 7. Utdrag ut plankartan för aktuellt planförslag. För fullständig plankarta med alla planbestämmelser hänvisas till den faktiska plankartan (Gällivare kommun, 2023e).

STUDERADE ALTERNATIV

I enlighet med miljöbalkens krav ska en MKB innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.

HUVUDALTERNATIV

Huvudalternativet utgörs av det förslag till planhandlingar som tagits fram (se föregående avsnitt *PLANFÖRSLAG GÄLLIVARE 18:13*). Denna MKB behandlar endast det nu aktuella planförslagets samrådsversion.

NOLLALTERNATIV

En miljökonsekvensbeskrivning ska, förutom miljöeffekter vid genomförande av planen, även innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om detaljplanen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ.

Nollalternativet för aktuellt projekt innebär att nuvarande områdesbestämmelser fortsatt kommer att gälla, det vill säga bestämmelser som tillåter mindre anläggningar för sport och friluftsliv. Områdesbestämmelserna vann laga kraft 1990 och sedan dess har endast ett fåtal anläggningar för sport och fritid tillkommit, däribland skidspår och en utomhushinderbana (hösten 2022), vilket gör det troligt att utvecklingen av sådana anläggningar kommer att gå i mycket långsam takt.

I angränsning till aktuellt planområde finns gällande detaljplaner som tillåter utbyggnad av skidstadion, tillfällig övernattning, camping och bostäder. Enligt den fördjupade översiktsplanen ligger planområdet delvis inom område utpekade för "Bostäder" och delvis inom område utpekade för "Turism, fritid, rekreation".

På grund av att gruvan i Malmberget breder ut sig samt att industrin gör större satsningar i kommunen finns ett stort behov av att utveckla bostäder i Gällivare kommun. Om aktuellt planområde inte nyttjas för bostadsexploatering så är det troligt att bostäder istället utvecklas i andra icke-exploaterade områden inom kommunen, alternativt att området kommer att provas för exploatering av bostäder längre fram i tiden.

I bedömningarna av påverkan på respektive miljöaspekt bedöms nollalternativet innebära att planområdet i stort kvarstår enligt de nuvarande förutsättningar som beskrivs i MKB:n, men att mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma. Området förväntas omges av exploatering i form av friluftscenter och bostäder, samt att trafik i närheten till planområdet ökar.

Varför ett nollalternativ?

Nollalternativet ska beskriva den troliga utvecklingen i området om den föreslagna planen inte genomförs. Bedömningen av planens miljökonsekvenser sker sedan genom att jämföra planförslagets miljöeffekter med nollalternativets miljöeffekter. En tydlig bild av nollalternativet är därför en förutsättning för att kunna genomföra en miljökonsekvensbeskrivning på ett bra sätt.

Nollalternativ och nuläge är i många fall ungefär samma sak, men inte alltid. Äldre, gällande planer som ännu inte genomförts kan till exempel innebära stor skillnad mellan nuläge och nollalternativ.

ALTERNATIVA LOKALISERINGAR

Det finns ett stort behov av att utveckla bostäder i Gällivare på grund av att gruven i Malmberget breder ut sig. Avveckling av bostäder kring Malmberget innebär att det finns ett behov av att utveckla nya bostäder i Gällivare tätort.

Gällivare kommuns utvecklingsplaner pekar ut centrum, Vassara och Repisvaara som de tre områden inom vilka utbyggnaden av staden ska koncentreras (Gällivare kommun, 2023c). De tre områdena visas i figur 8 på nästkommande sida.

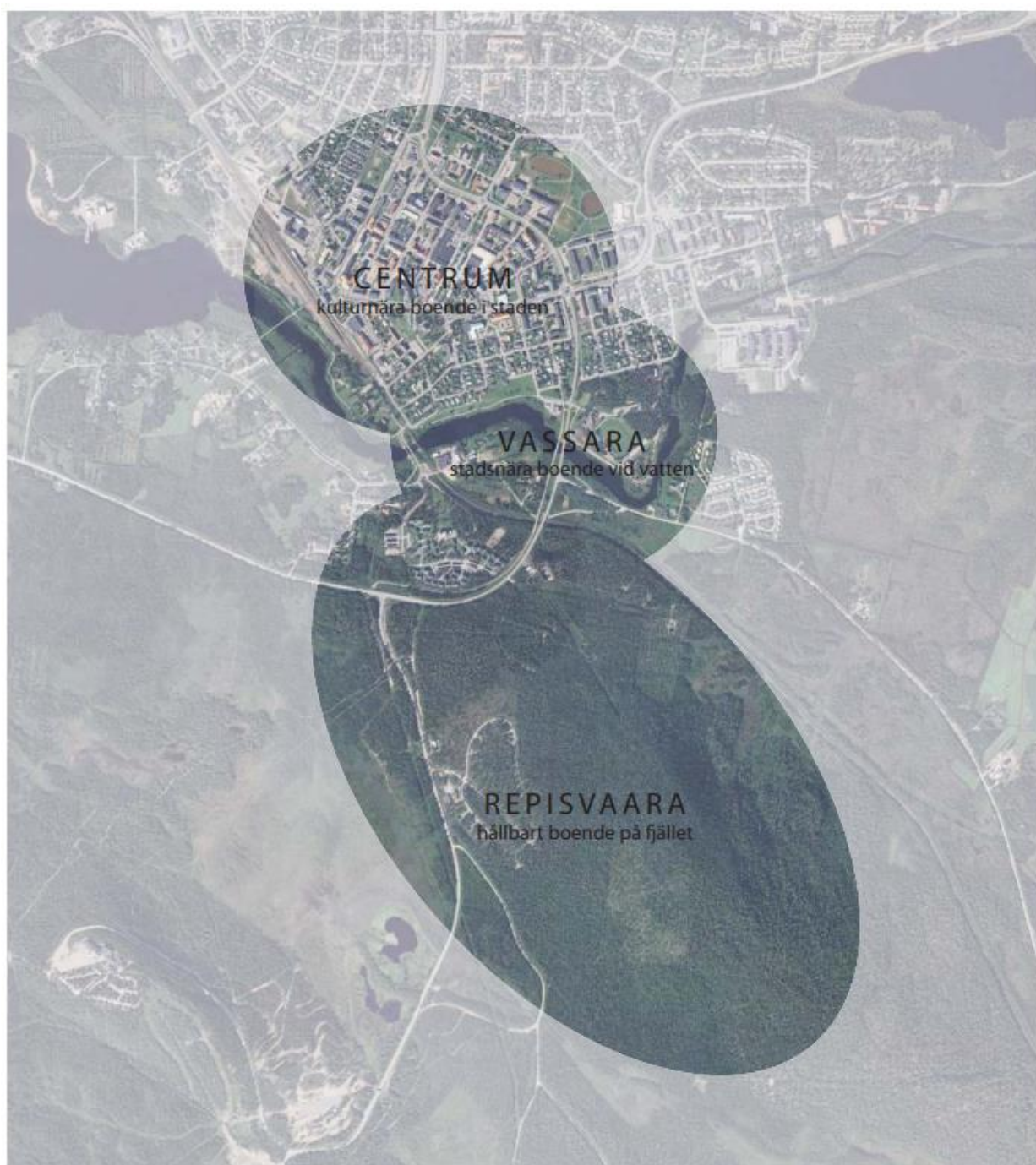
I utvecklingsplanen för Repisvaara uppges det att fokus inom visionsarbetet har legat på stadens fortsatta utbyggnad i ett stråk mellan Gällivare och Dundret så att kopplingen mellan stad, fjäll och skidbackar stärks och att "Dundret med sin fantastiska siluett [...] alltid [ska] vara närvarande i Gällivare" (Gällivare kommun, 2013). Det aktuella planområdet ligger mellan Repisvaara-området och Dundret och är därmed en del av fortsättningsarbetet med att koppla samman Gällivare centrum och Dundret.

Lokalisering av aktuell detaljplan är alltså en naturlig förlängning av det utbyggnadsarbete som Gällivare kommun påbörjat och är färgat av den utveckling som redan skett eller pågår genom närliggande detaljplaner. Av dessa har viss utbyggnad enligt nya detaljplaner påbörjats och för vissa pågår planläggningen än (t.ex. på grannfastigheten där detaljplanen för del av Dundret 5:4 nyss varit ute på samråd).

ALTERNATIVA UTFORMNINGAR

Planförslaget har utgått från den strukturplan som togs fram för planområdet av representanter från Gällivare kommun och konsulter från Norconsult AB genom analysmöten och skissarbete. Strukturplanen utgick från platsens förutsättningar, möjligheter och risker samt en tvärfacklig analys med ambitionen att skapa ett så bra underlag som möjligt till vidare skissarbete. Utifrån detta tog konsulter på Norconsult, inklusive arkitekt, landskapsarkitekt, trafikplanerare, planarkitekt och mark- och gatuprojektör, fram en strukturplan.

Det förslag på utformning av området som arbetet med strukturplanen resulterade i visas i figur 9 på nästkommande sida. Förslaget visar ungefärlig placering av bostäder, vägar, gång- och cykelvägar, skoterleder och bussleder samt en förskola. Mycket fokus ligger på tillgänglighet till friluftsliv genom skidspår, skoterleder, närhet till Harrträsket och till Dundret fjällanläggning, som ligger strax sydväst om planområdet. Förslaget har sedan reviderats och utvecklats till aktuellt planförslag som denna MKB avser.

Figur 8. De tre utvecklingsområden som Gällivare kommun har pekat ut, inom vilka utbyggnaden av staden ska koncentreras.

Figur 9. Strukturplan framtagen av Norconsult 2023.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH MILJÖKONSEKVENSER

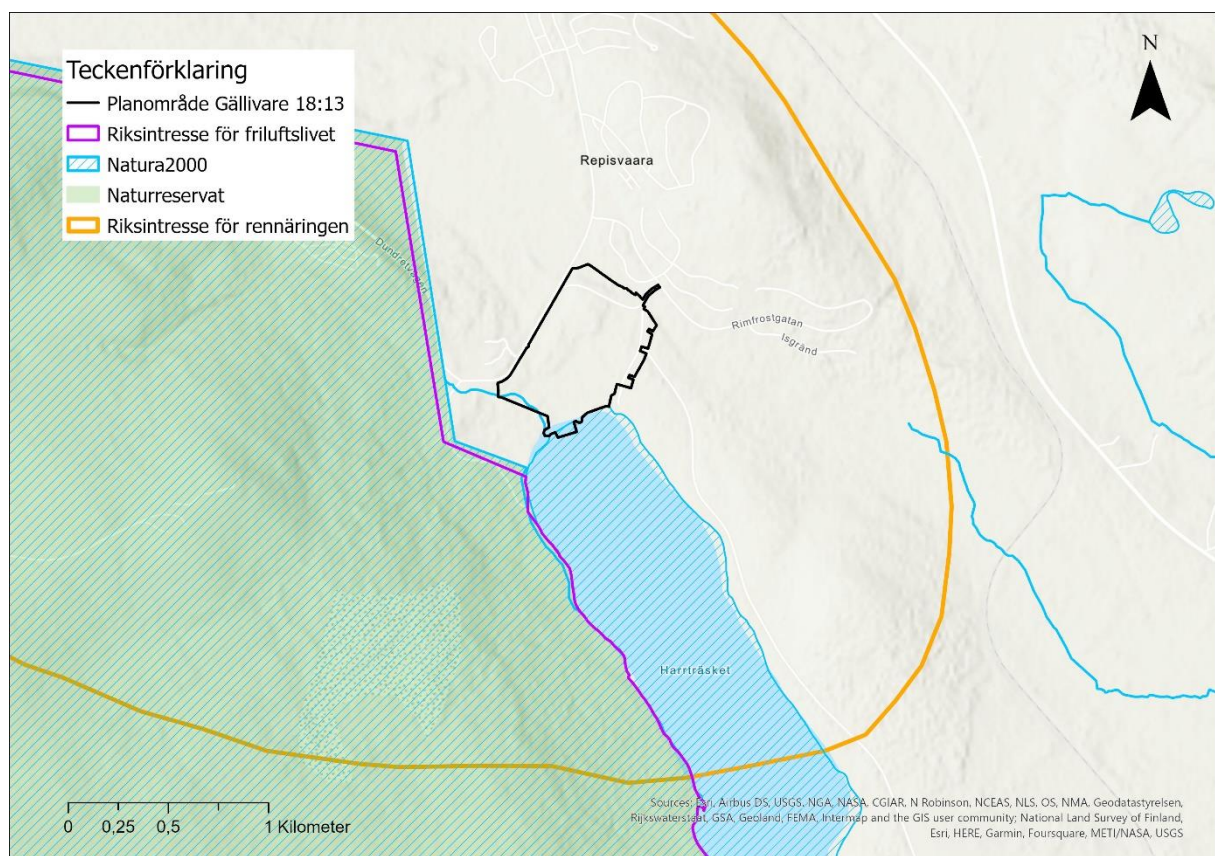
RIKSINTRESSEN OCH SKYDDADE OMRÅDEN

FÖRUTSÄTTNINGAR

I detta kapitel behandlas riksintressen och andra skyddade områden, vilka kan bedömas som miljö- och bevarandebestämmelser enligt 3, 4 och 7 kap. miljöbalken (MB) och som ligger inom eller i anslutning till planområdet.

Planområdet ligger inom riksintresse för rennärningen och i närheten av riksintresse för friluftslivet. Väster om, men utanför, planområdet ligger naturreservatet Dundret, som även överlappar med ett Natura 2000-område. Vidare gränsar planområdet till vattendrag som ligger inom Natura 2000-områdena. Beskrivning av dessa samt noll- och huvudalternativets påverkan på dem beskrivs mer i detalj under eget kapitel. I figur 10 nedan visas riksintressena och Natura 2000-områdena Torne- och Kalix älvsystem samt Dundret (markeras med blå linjer och skrafferade ytor).

Vidare omfattas sjön Harträsk strax söder om planområdet av strandskydd enligt 7 kap 14 § MB. I övrigt finns inga skyddade områden eller skyddsbestämmelser inom aktuellt planområde. Majoriteten av aktuella riksintressen och skyddade områden i förhållande till det aktuella planområdet visas i figur 10 nedan. Under respektive rubrik nedan beskrivs sedan respektive område från figuren samt riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde och strandskydd, som inte är med på figur 10.

Figur 10. Riksintressen och skyddade områden i förhållande till aktuellt planområde (ESRI, 2023b; Länsstyrelsen, 2023a; 2023b).

Naturreseervat Dundret

Planområdet ligger strax intill naturreseervatet Dundret, som följer ungefär samma avgränsning som Natura 2000-området Dundret. Beslut om bildande av naturreseervat togs 1970 och området har sedermera även pekats ut som ett Natura 2000-område. Syftet med reseervatsbildningen var att skydda ett område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv (Gällivare kommun, 1970).

Inom naturreseervatet är det tillåtet att tälta, göra upp eld, köra skoter på markerad led när marken är väl snötäckt, plocka bär och matsvamp samt fiska i enlighet med gällande lagar. Det är inte tillåtet att skada naturen eller växt- och djurliv.

Under 2022 utfördes en naturvärdesinventering inom planområdet. En sammanfattning av naturvärdesinventeringens resultat och planförslagets påverkan på påträffade arter med mera beskrivs i efterföljande avsnitt *NATURMILJÖ*.

Riksintresse för rennärningen

Hela planområdet ligger inom ett område som utgör riksintresse för rennärningen och ska därmed, enligt 3 kap. miljöbalken § 5, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra bedrivande av rennärningen. Enligt samebyn Unna Tjerusj, med vilka tidigt samråd angående detaljplan har hållits, är riksintresseområdet för rennärningen inaktuellt i den del som berörs av detaljplanen. Unna Tjerusj avser lyfta denna fråga med Sametinget och revidera utpekade riksintressen inom samebyn samt riksintressenas värden.

Beskrivning av noll- och huvudalternativets påverkan på detta riksintresse redovisas i detta avsnitt. Beskrivning av rennäringsintresset samt noll- och huvudalternativets påverkan på detta finns i efterföljande avsnitt *RENNÄRING*.

Riksintresse för friluftsliv

Planområdet gränsar till ett område som utgör riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. och som benämns Dundret (områdesnummer: FBD05). Riksintressen för friluftsliv ska enligt miljöbalken 3 kap. §6 "så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön".

Utförligare beskrivning av riksintresseområdet för friluftsliv Dundret samt noll- och huvudalternativets påverkan på detta finns i avsnitt *Rekreation och friluftsliv* under *ÖVRIGA MILJÖASPEKTER*.

Riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde

Hela planområdet ligger inom riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde. Lågflygningsområden regleras i 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken. Områdena är nödvändiga för att Försvarsmakten ska kunna öva på flyguppdrag på låg höjd. Tillkommande höga byggnader i lågflygningsområdena kan motverka totalförsvarets intressen. Försvarsmakten ska remitteras alla objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Strandskydd

Strandskyddet regleras i 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Inom strandskyddade områden får inte nya byggnader uppföras, inga anläggningar eller anordningar som hindrar allmänheten är tillåtna och inga grävningsarbeten inför byggnation får genomföras

utan dispens. Det får inte heller vidtagas några åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Landområde inom 100 meter samt vattenområde 100 meter från strandlinjen inom planområdet omfattas av strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken (1988:808). Planområdet omfattas inte av utökat strandskydd.

Harrträsk ingår i ett, enligt 7 kap. miljöbalken, skyddat Natura 2000-område. Strandskyddsdispens för åtgärder inom planlagt vattenområde som är skyddat enligt 7 kap. miljöbalken meddelas av länsstyrelsen. Inom Natura 2000-områden kan tillstånd även komma att krävas enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Inom planområdet märkt "Naturmark" ska mark som berörs eller skadas under genomförande av planen återställas till samma typ som marken bestod av innan den togs i anspråk.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Naturreservat Dundret

Nollalternativet innebär att mindre anläggningar får tillkomma i området enligt den gällande planen, vilket inte bedöms påverka närliggande naturreservat.

Nollalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på naturreservat Dundret.

Riksintresse för rennäringen

Nollalternativet innebär att pågående verksamhet i närheten av planområdet kan fortgå enligt gällande områdesbestämmelser samtidigt som mindre anläggningar för sport och friluftsliv även kan tillkomma inom planområdet, vilket skulle påverka möjligheten att nyttja området för rennäringen i stort. Se kapitel *RENNÄRING* för beskrivning och bedömning av påverkan på den sameby som berörs av planförslaget.

Eftersom mark inom riksintresset permanent går förlorad vid utbyggnad innebär nollalternativet negativa konsekvenser för riksintresset. Marken som försvinner ligger dock i utkanten av utpekat riksintresseområde och i ett område som inte nyttjas i dagsläget, varav konsekvenserna mildras något. För mindre anläggningar förväntas inte heller hela planområdet påverkas.

Sammantaget bedöms nollalternativet medföra små negativa konsekvenser med avseende på rennäring jämfört med nuvarande förhållanden.

Riksintresse för friluftsliv

Se avsnitt *Rekreation och friluftsliv* under *ÖVRIGA MILJÖASPEKTER*.

Riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde

Enligt nollalternativet uppstår ingen påverkan på riksintresset för totalförsvarets lågflygningsområde inom det aktuella planområdet.

Nollalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde.

Strandskydd

Nollalternativet innebär att strandskydd även fortsättningsvis kommer att gälla vid ett avstånd av 100 meter från strandkant, både på land och i vatten. Inom de

strandskyddade områdena krävs det dispens för att uppföra nya byggnader, anläggningar eller anordningar som hindrar allmänheten samt för alla åtgärder som riskerar att väsentligt förändra livsvillkoren för djur- eller växtarter.

I nuläget saknas bebyggelse i anslutning till Harrträsket inom det aktuella planområdet. Gällande områdesbestämmelser tillåter att mindre anläggningar för sport och/eller friluftsliv får uppföras, men även för dessa krävs dispens från strandskyddet. Denna typ av mindre anläggningar bedöms inte motverka strandskyddets syften.

Nollalternativet bedöms inte medföra någon ytterligare påverkan på strandskyddade områden.

Samlad bedömning

Sammantaget förväntas nollalternativet medföra små negativa konsekvenser på riksintressen och skyddade områden jämfört med nuvarande förhållanden, främst på grund av den förväntade påverkan på riksintresset för rennäringen.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Naturreservat Dundret

Planförslaget innebär en väsentlig utbyggnad och ändring av markanvändningen på platsen jämfört med dagsläget och nollalternativet, men ligger utanför naturreservatets avgränsning. Genomförande av utbyggnad enligt huvudalternativet motverkar inte naturreservatets syfte att skydda ett område viktigt för friluftslivet. De boende i planområdet kommer att ha nära till naturreservatet och goda möjligheter att nyttja detta för rekreation och friluftsliv. Med ökat antal besökare i naturreservatet finns alltid en viss risk för ökat slitage av naturen, men med förutsättning att reservatets föreskrifter följs och att vandrare följer leder med mera bedöms det inte behöva uppstå någon negativ påverkan.

Huvudalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på naturreservatet.

Riksintresse för rennäringen

Huvudalternativet innebär en exploatering inom planområdet som kommer att påverka möjligheten att nyttja aktuell del av riksintresset och angränsande områden i framtiden. Med utgångspunkt i att planförslaget innebär en irreversibel omvandling av planområdet från naturmark till bostadsområden inom en utpekat svår passage innebär detta väsentliga konsekvenser för rennäringen i sin helhet.

På en lokal nivå framkom det under genomfört samråd med berörd sameby Unna Tjerusj 2022-06-02 att de i dagsläget inte nyttjar stora delar av sina marker som är belägna inom och i direkt anslutning till planområdet, vilket innebär att den reella påverkan kanske inte blir så påtaglig. Däremot kan de framöver komma att behöva ändra användningen av sina marker, beroende på utvecklingen av andra pågående projekt inom Unna Tjerusj marker samt eventuell påverkan från klimatförändringar. Under samrådet uttryckte Unna Tjerusj dock att det område vid Harrträsk som i så fall är aktuellt att använda utgörs av området från Harrträskets västra sida och vidare söderut mot Kuolpavaara. Omfattningen av huvudalternativets påverkan beror även på i vilken omfattning olika faktorer och andra pågående projekt i området påverkar Unna Tjerusj befintliga markanvändning. Se kapitel *RENNÄRING* för beskrivning och bedömning av rennäringen som bedrivs inom och kring planområdet idag och planförslagets potentiella påverkan på denna.

Eftersom mark inom riksintresset permanent går förlorad innebär planförslaget negativa konsekvenser för riksintresset. Marken som försvinner ligger dock i utkanten av utpekad riksintresseområde och i ett område som inte nyttjas i dagsläget, varav konsekvenserna mildras något.

Sammantaget bedöms huvudalternativet medföra små negativa konsekvenser med avseende på rennäring jämfört med nuvarande förhållanden och små negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet.

Riksintresse för friluftsliv

Se avsnitt *Rekreation och friluftsliv* under ÖVRIGA MILJÖASPEKTER.

Riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde

Eftersom det enligt huvudalternativet inte planeras för några byggnader som är högre än 20 meter uppstår ingen påverkan på riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde.

Huvudalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde.

Strandskydd

Planförslaget föreslår att strandskyddet upphävs inom planområdet för att kunna tillgodose en friluftsparkering strax nordväst om planerad badplats i anslutning till Harrträsket. Ingen byggrätt för bostäder föreslås inom strandskyddat område.

Skäl för upphävande av strandskydd för anläggning av bryggor för badplatsen motiveras med att de planerade anläggningarna för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Allmänhetens möjlighet att utnyttja området kommer inte försämrats, snarare förbättras.

Eftersom Harrträsk omfattas av Natura 2000 är det länsstyrelsen, istället för kommunen, som beslutar om ett eventuellt upphävande av strandskyddet i vattnet. Däremot kan kommunen upphäva strandskyddet på land genom antagandet av detaljplanen.

Huvudalternativet bedöms ge upphov till intrång i strandskyddat område, men bedöms inte motverka strandskyddets syfte eftersom tillgängligheten för friluftslivet kommer att förbättras och livsvillkoren för djur och växter inte bedöms försämrats.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms huvudalternativet ge upphov till små negativa konsekvenser för riksintressen och skyddade områden med hänsyn till förväntad påverkan på riksintresset för rennäringen. Huvudalternativet bedöms ge upphov till intrång i strandskyddat område, men bedöms inte motverka strandskyddets syfte.

NATURA 2000-OMRÅDEN

FÖRUTSÄTTNINGAR

Dundret SE0820211

Planområdet ligger i närheten av Natura 2000-området Dundret, ett lättillgängligt skogs- och lågfjällsområde med habitat från barrskogsregionen och ända upp i lågalpin region (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2019). Figur 10 visar planområdet i förhållande till Natura 2000-området.

Dundret har pekats ut som Natura 2000-område på grund av sina vidsträckta ytor av sammanhängande vildmark. Mosaiken av skogar, hedar, vattendrag och fjäll har under lång tid utvecklats fritt genom främst naturliga processer som succession och naturliga störningar, till exempel storm, brand och varierande vattenflöden. Den har utsatts för liten mänsklig påverkan och utgör en bevarad rest av det naturliga landskapet. Naturtyperna har därför en lång kontinuitet och hyser rika naturmiljöer med viktiga strukturer, som utgör en livsförutsättning för många specialiserade och känsliga arter. Syftet med området är därför att bevara det värdefulla sammanhängande naturlandskapet med sin opåverkade karaktär och rika biologiska mångfald. Skogar, fjäll och alla andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt utan negativ mänsklig påverkan. Även den utpekade uttern ska ha goda livsförutsättningar inom området.

Miljöerna och arterna på de högre delarna av fjället hör fjällnaturen till med rasmarker, fjällbjörkskog och alpina hedar samt arter som till exempel fjällnejlika, lappspira, lappljung, fjällpipare, snösparvar och fjällripor. Längre ner, efter fjällslutningarna växer grandominerade gammelskogar med ett antal ovanliga arter såsom rosenticka, taigaskinn och lappticka. Längs bäckar och fuktdrag (det vill säga ett markavsnitt som är fuktpåverkat genom mer eller mindre tillfälliga översvämningar eller periodvis högt grundvattenstånd) förekommer örtrika granskogar där det växer torta, brudborste och olika arter av orkidéer. I flera delar av området har det brunnit någon gång och det finns även spår av barktäkt i den sydvästra delen. Trots spår av huggning i de flesta delar håller skogen ändå höga värden, med många äldre kvarvarande träd och stundtals mycket god tillgång på död ved.

Det finns inga prioriterade åtgärder, utan naturtyperna ska få fortsätta att utvecklas fritt. Utöver Natura 2000-bestämmelser är området skyddat inom naturreservatet Dundret, vilket innebär att det finns föreskrifter som reglerar markanvändning.

Det finns en mängd utpekade naturtyper inom området, de med störst areal är:

- Alpina rishedar
- Öppna mossar och kärr
- Aapamyrar
- Taiga
- Fjällbjörkskog

Utpekade arter:

- Utter (*Lutra lutra*)

Bevarandemålet för utter är att arten regelbundet ska uppehålla sig i området och att det ska finnas goda livsmiljöer för arten, med lämpliga sjöar, vattendrag och

våtmarker för födosök samt utrymme för ostörd vila. Vattenkvaliteten ska vara god, med försumbar påverkan från försurning och övergödning. Miljögifter ska inte förekomma i sådan utsträckning att det skadar utterns hälsa eller reproduktion.

Potentiella hot för värdena i området är bl. a. olika skogliga åtgärder, etablering av contortatall och andra främmande arter, brytning av mineral eller torv, dikning, terrängkörning i känsliga områden, markslitage till följd av aktiviteter, exploatering och olika typer av åtgärder som ger en fysisk påverkan på naturvärden på land och i vatten. För uttern är också miljögifter ett allvarligt hot samt vägtrafik som dödar många uttrar årligen.

Området har utsatts för liten mänsklig påverkan, hyser höga naturvärden och inga aktuella hot är kända i nuläget. Därför bedöms de utpekade naturtyperna och arten ha ett bevarandetilstånd inom området som i dagsläget är gynnsamt.

Torne och Kalix älvsystem SE0820430

Planområdet angränsar sjön Harträsket samt Dunderbäcken som ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem, se figur 10. Dunderbäcken angränsar planområdet i väster och har sitt utflöde i Harträsket (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2020).

Torne och Kalix älvsystem är utpekade som ett Natura 2000-område eftersom det utgörs av fritt strömmande älvar som i huvudsak är opåverkade av vattenkraft och reglering. Därigenom karaktäriseras större delen av älven av naturliga, säsongsmässiga vattenståndsvariationer som bland annat skapar särskilt artrika strandzoner längs sjöar och vattendrag. Systemet har tack vare detta en mångformighet och konnektivitet, både uppströms-nedströms och med intilliggande strandhabitat, som ger möjlighet till den rika biologiska mångfald som kan återfinnas där. Strömsträckor utgör en särskilt artrik livsmiljö. Fungerande lekbottnar och uppväxtmiljöer för fisk i strömsträckorna är viktiga för en rik vattenfauna. Den relativt goda vattenkvaliteten utgör också ett stort värde och en viktig grund för områdets mångfald.

I området finns särskilt stora arealer naturtyper varav många är i särklass vad gäller kvalitet, både nationellt och internationellt. Den naturliga vattenmiljön skapar förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Sammantaget utgör just vattensystemet som helhet det stora värdet för Natura 2000-området.

Utpekade naturtyper:

- Ävjestrandsjöar
- Myrsjöar
- Större vattendrag
- Alpina vattendrag
- Mindre vattendrag

Utpekade arter:

- Flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*)
- Grön flodtrollslända (*Ophiogomphus cecilia*)
- Lax (*Salmo salar*)

- Stensimpa (*Cottus gobio*)
- Utter (*Lutra lutra*)
- Venhavre (*Tristum subalpestre*)
- Ävjepilört (*Persicaria foliosa*)

Hotbilden för värdena utgörs av vattenkraft och dammar, skogsbruk, gruvverksamhet, markavvattning, körskador, fysisk påverkan på vattenmiljö och stränder, fiske och fiskodling, utsläpp av ämnen med negativ påverkan på vattenmiljön, grumling samt invasiva eller främmande arter.

Prioriterade bevarandeåtgärder är bland annat förbättrad hänsyn i skogsbruket, återställning av mark- och våtmarkshydrologin, återställande av strand- och bottenmiljöer, åtgärder vid vägtrummor och vägar. En långsiktigt hållbar fiskeförvaltning är också prioriterad.

Bevarandemål och bevarandetillstånd för Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 3. Bevarandemål och bevarandetillstånd för Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2020).

Art	Bevarandemål	Bevarandetillstånd
Flodpärlmussla	Spridd i området med livskraftiga delpopulationer. Kärnområden bör skyddas genom naturreservat.	Inte gynnsamt.
Grön flodtrollslända	Livskraftig population som inte minskar i utbredning.	Gynnsamt.
Lax	Oförändrat eller ökande antal lekvandrande lax, med god föryngring och naturlig storleksfördelning.	Gynnsamt.
Stensimpa	Livskraftig och väl spridd i älvsystemet.	Gynnsamt.
Utter	Livskraftig med utbredning i flertal av vattensystemets sträckor. Säkra passager vid vägar/järnvägar.	Osäkert, men finns en positiv trend.
Venhavre	Livskraftiga bestånd i bevarade livsmiljöer med naturlig vattenföring.	Gynnsamt.
Ävjepilört	Livskraftiga bestånd i bevarade livsmiljöer med naturlig vattenföring.	Osäkert, dåligt kunskapsunderlag.
Naturtyp		
Ävjestrandsjöar & Myrsjöar	Oförändrad eller ökad areal, god vattenföring och geomorfologi med bland annat låg grad av onaturlig fysisk påverkan avseende botten- och strandmiljöer. God vattenkvalitet, gynnsam för ekosystemen och dess arter. Bevarande av naturlig vegetation, fiskbestånd och typiska arter.	Höga naturvärden, med biologisk mångfald och hög grad av naturlighet men negativ påverkan genom historisk och nutida aktivitet. Osäkert, dåligt kunskapsunderlag.
Större vattendrag, Alpina vattendrag, Mindre vattendrag	Oförändrad eller ökad areal, god funktion avseende vattenföring, flödesdynamik, geomorfologi. God vattenkvalitet, gynnsam för ekosystemen och dess arter.	Mycket höga naturvärden, biologisk mångfald, stam av vildlax, naturlig vattenföring, hög grad av naturlighet. Påverkan

Art	Bevarandemål	Bevarandetillstånd
	Bevarande av naturlig vegetation, fiskbestånd och typiska arter.	genom historisk och nutida aktivitet, vilket gör att vattendragen ännu inte bedöms uppnå gynnsamt bevarandetillstånd.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- En dagvattenutredning tas fram för att uppnå en hållbar dagvattenhantering som inte påverkar Dunderbäckens eller Harrträskets vattenkvalitet och ekologi.
- Framtagande av kontrollprogram för dagvattenhanteringen för att säkerställa att planerade fördröjnings- och reningsåtgärder är tillräckliga. Kontrollprogrammet måste tas fram innan dagvattenanläggningar byggs ut i området.
- Under byggtid bör såväl dagvattenhantering som länshållning av vatten säkerställas innan markarbeten påbörjas för att undvika påverkan på nedströms liggande recipienter.
- Ytterligare utredningar gällande eventuell påverkan till följd av grundvattensänkningar och markavvattnings inom området bör tas fram.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Dundret SE0820211

Nollalternativet innebär att området i stort sett fortsätter att nyttjas som i dagsläget, men att mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma enligt nu gällande områdesbestämmelser.

Enstaka mindre tillkommande bebyggelse som ligger i linje med områdesbestämmelsernas syfte bedöms inte påverka närliggande Natura 2000-område Dundret.

Nollalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på Natura 2000-området Dundret.

Torne och Kalix älvsystem SE0820430

Nollalternativet innebär att området i stort sett fortsätter att nyttjas som i dagsläget, men att mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma enligt nu gällande områdesbestämmelser.

Enstaka mindre tillkommande bebyggelse som ligger i linje med områdesbestämmelsernas syfte bedöms inte påverka närliggande Natura 2000-område Torne och Kalix älvsystem, under förutsättning att hänsyn tas till strandnära områden och att dagvatten inte tillåts ledas till Dunderbäcken utan föregående rening. Även mindre anläggningar kan dock medföra påverkan på sjön Harrträsket, i samband med exploatering om de förläggs i strandnära områden. Det krävs dock även i dagsläget dispens från strandskyddsbestämmelserna för byggnation inom 100 meter från strandlinjen.

Sammantaget bedöms nollalternativet inte medföra negativa konsekvenser med avseende på Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Dundret SE0820211

Genomförandet av planen enligt huvudalternativet innebär inte någon byggnation inom Natura 2000-området. Det medför en ökad aktivitet i området vilket riskerar att leda till ett ökat slitage av naturen, men troligtvis av marginell betydelse. Genom tydlig skyltning och information bör påverkan kunna undvikas.

Utter är en utpekad art i båda Natura 2000-områdena och påverkan på arten beskrivs under rubrik Torne och Kalix älvsystem nedan.

De utpekade naturtyperna samt uttern bedöms enligt bevarandeplanen ha ett gynnsamt bevarandetillstånd (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2019).

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av detaljplanen inte medföra någon försämring av bevarandetillståndet för ingående naturtyper och arter inom Natura 2000-området Dundret som helhet.

Sammantaget bedöms huvudalternativet inte innebära påverkan på Natura 2000-området Dundret.

Torne och Kalix älvsystem SE0820430

Dunderbäcken samt dess recipient Harrträsket ingår i Natura 2000-området.

Myrmarken och området närmast Harrträskets strand planläggs enligt huvudalternativet som naturmark och planeras nyttjas som friluftsområde med bland annat badstrand, gång- och cykelväg, skidspår, skoterled, vindskydd och spänger för vandring. Naturmarken närmast vattnet, ovanför badplatsen i figur 7, har egenskapen badplats, vilket möjliggör visst iordningsställande av faciliteter i samband med badplatsen. Dunderbäckens närmaste omgivning föreslås bevaras som naturmark i detaljplanens huvudalternativ.

Vid markarbeten och byggnation i närheten av bäcken och sjön Harrträsket finns risk för påverkan i form av grumling och utsläpp av sediment. I samband med att planområdet bebyggs uppkommer dagvatten som kan innehålla föroreningar och som, om det når Dunderbäcken och Harrträsket, kan påverka livsmiljöerna för de utpekade arterna.

Med hänsyn till detta är det viktigt att tillräckliga skyddsåtgärder genomförs i samband med markarbeten samt att dagvattenåtgärder genomförs i samband med utbyggnad enligt planen.

I övrigt medför en utbyggnad av området ökad trafik på befintliga vägar samt nybyggnation av vägar inom planområdet. Fler människor kommer också att röra sig nära strandområdet vid Harrträsket, vilka är faktorer som kan påverka uttern negativt. Större delarna av de strandnära områdena lämnas dock fria från bebyggelse och även om det blir en viss störning lokalt bedöms det även fortsättningsvis finnas goda livsmiljöer för arten, med lämpliga sjöar, vattendrag och våtmarker för födosök samt utrymme för ostörd vila.

Föreslagen brygga ut i Harrträsket kommer kräva samråd med länsstyrelsen enligt Natura 2000-bestämmelserna samt anmälan om vattenverksamhet. Detsamma gäller vid eventuellt anläggande av badstrand.

Sammantaget bedöms huvudalternativet innebära små negativa konsekvenser på Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

NATURMILJÖ

FÖRUTSÄTTNINGAR

Planområdet består idag av skogsmark med varierande karaktär samt myrmark. Den sydvästra delen av planområdet gränsar mot Dunderbäcken, även kallad Harrträskbäcken, som är upptagen i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Dunderbäcken ingår inte i planen men behöver beaktas i miljöbedömningen. Detsamma gäller Harrträsk, som planområdet gränsar till i sydost och som också ingår i Natura 2000. Mot Harrträsk finns en myrmark som är relativt glest beväxt, och norr om denna finns en skogbeklädd platå vars landskap är kulligt.

Skogen i östra delen av planområdet består i huvudsak av medelålders gallrad tall-barrblandskog, se figur 11. Inom det inventerade området finns en cirka 12-årig föryngringsyta, ett gallringsbestånd samt äldre barrblandskog. Både gallringsbeståndet samt den äldre barrblandskogen finns dokumenterade som skogar vilka kan ha lång skoglig kontinuitet.

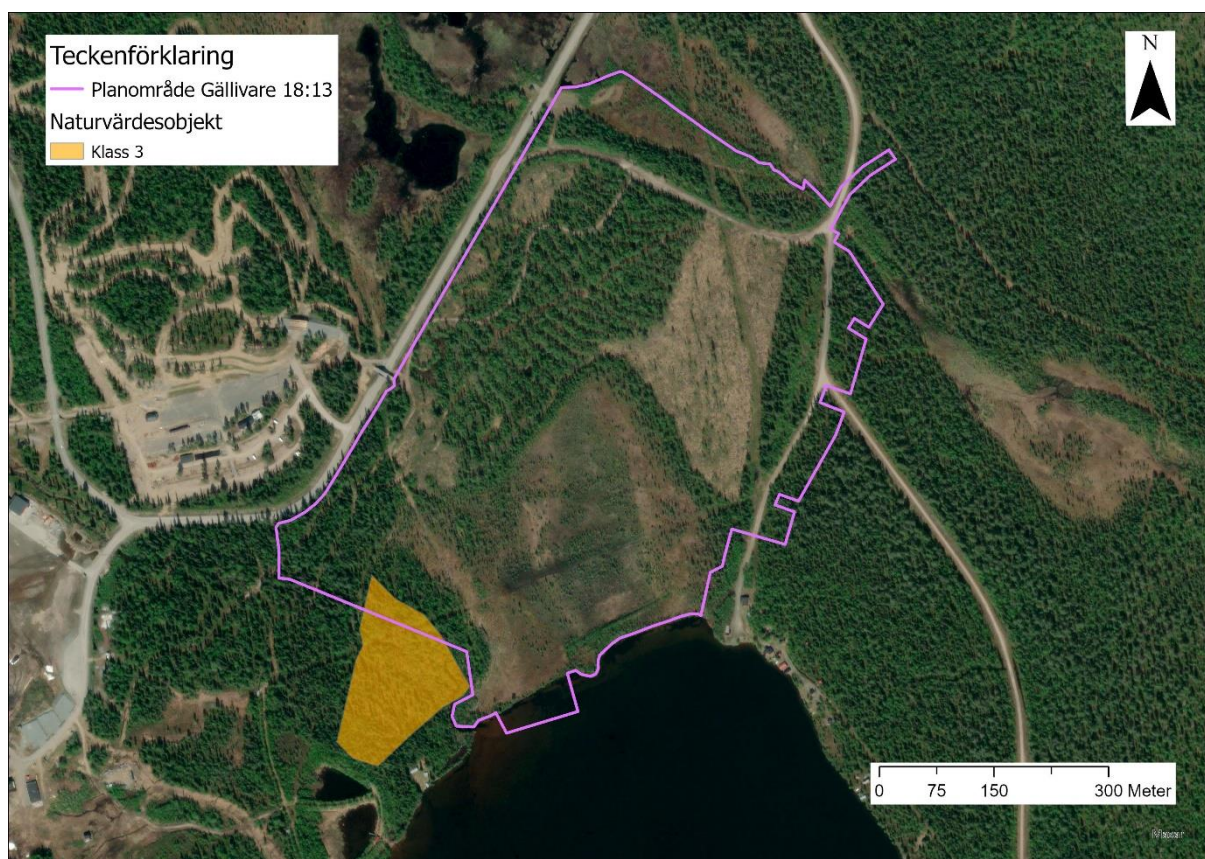
Figur 11. Östra delen av planområdet domineras av medelålders gallrad tall-barrblandskog. (Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster, 2022).

Vegetationen inom skogsmarken utgörs till stora delar av frisk blåbärstyp. I den äldre granskogen finns mindre partier som utgörs av fuktig starrfräkentyp. Längs med Dunderbäcken är miljön fuktig-blöt med starrfräken, vide och dvärgbjörk (Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster, 2022). I norr angränsar planområdet en mindre bäck, Spännajåhkå, som rinner österut och omges av våtmarksområden.

En naturvärdesinventering utfördes i september 2022 av Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster (2022). Naturvärdesinventeringen gjordes enligt svensk standard SS 199000:2014, med detaljeringsgrad "medel" och tillägget "detaljerad redovisning av

artförekomst”. Det innebär att naturvärdesobjekt som är mindre än 0,1 ha inte ingår i inventeringen och inte heller objekt med vissa naturvärden (klass 4).

Inventeringsområdet omfattade hela planområdet samt en del av ett område väster om Dunderbäcken. Resultatet visar att planområdet angränsar till och delvis går in i ett naturvärdesobjekt, bestående av ett 2,3 hektar stort granskogsområde i naturvärdesklass 3, se figur 12. Objektet består av luckig, olikåldrig granskog med inslag av björk. I objektet finns naturvärdesträd av gran, död ved i form av rötade granlågor samt enstaka döende björk och björklågor. Kring Dunderbäcken är miljön blötare och delar är av sumpskogskaraktär.

Figur 12. Aktuellt planområde i förhållande till det naturvärdesobjekt som identifierades i naturvärdesinventeringen. Bakgrundskarta: ESRI (2023a).

Det finns påtagligt med hänglav i objektet. Naturvårdsarter som noterats är bland annat rosenticka och granticka. Spår av födosökande hackspettar finns också. Inom objektet finns dessutom en nyckelbiotop registrerad (N 705-2009).

Tabell 4 visar naturvårdsarter, det vill säga skyddade arter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter och ansvarsarter, som noterats inom inventeringsområdet under naturvärdesinventeringen (Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster, 2022).

Tabell 4. Naturvårdsarter (skyddade arter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter och ansvarsarter) noterade inom inventeringsområdet under inventeringen (Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster, 2022).

Art	Kategori*
Knottrig blåslav (<i>Hypogymnia bitteri</i>)	Missgynnad (NT)
Gammelgranskål (<i>Pseudographis pinicola</i>)	Missgynnad (NT)
Violmussling (<i>Trichaptum laricinum</i>)	Missgynnad (NT)
Granticka (<i>Phellinus abietis</i>)	Missgynnad (NT)
Rosenticka (<i>Fomitopsis rosea</i>)	Missgynnad (NT)
Vedticka (<i>Phellinus viticola</i>)	S
Spillkråka (<i>Drycopus martinus</i>)	Missgynnad (NT)
Större hackspett (<i>Dendrocopos martius</i>)	-
Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)	Missgynnad (NT)

* Hotkategori anges för rödlistade arter: (RE) Försvunnen (i regionalt perspektiv), (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad och (DD) Kunskapsbrist. S anger att arten använts som signalart i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Arter som saknar beteckning har av utföraren bedömts som naturvårdsintressanta.

Det har tidigare också gjorts en översiktlig naturvärdesbedömning av Dunderbäcken (Norconsult, 2022b). Inventeringen visade att den nedre delen av bäcken, som angränsar planområdet i sydväst, har höga naturvärden. För att bibehålla naturvärdena är det viktigt att skydda vattendraget och sjön från påverkan av erosion och sediment, att bevara en tillräckligt stor zon med skog kring bäcken, låta död ved ligga kvar och att bevara de naturliga bottenförhållandena genom att inte rensa undan sten och block.

Myrmarken i området ingår inte som något utpekad naturvärdesobjekt, men har sannolikt åtminstone vissa naturvärden (klass 4).

Den norra gränsen av planområdet sammanfaller med gränsen för inventeringsområdet för en naturvärdesinventering som gjordes i samband med planläggning av området Repisvaara (Enetjärn Natur AB, 2015). Angränsande bäck och våtmarksområde i norr bedömdes då ha påtagliga naturvärden (klass 3). Västra delarna av bäckområdet var påverkat av utdikning och uteslöts ur naturvärdesobjektet, medan östra delarna var mer eller mindre opåverkad och vars högre naturvärden beskrevs som knutna till bäckens naturliga strukturer och variation.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Övervägande delen av området som utgörs av myrmark skyddas som naturmark. Om myrmark ska bebyggas bör påverkan på dess naturvärden samt hydrologi utredas noggrannare i området.
- En zon med naturmark skyddas i sydvästra delen av planområdet, närmast Dunderbäcken, för att skydda Dunderbäckens naturvärden samt utpekad naturvärdesobjekt i dess anslutning.
- En zon med naturmark skyddas i norra delen av planområdet, mot angränsande bäck och våtmarksområde.

- En dagvattenutredning tas fram för att uppnå en hållbar dagvattenhantering som inte påverkar vattenkvalitet eller ekologin i närliggande bäckar. Orenat dagvatten får inte ledas ut i vattendrag, sumpskog eller myrmark.
- Under byggtid ska områden som avses bevaras som naturmark skyddas från påverkan, genom att områdena tydligt märks ut för att förhindra upplag av schaktmassor, körskador och liknande.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Nollalternativet innebär att området i stort sett fortsätter att nyttjas som i dagsläget, men att mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma enligt nu gällande områdesbestämmelser.

Enstaka mindre tillkommande bebyggelse som ligger i linje med områdesbestämmelsernas syfte bedöms inte påverka områdets naturvärden.

Nollalternativet bedöms inte ge upphov till någon påverkan på områdets naturmiljö.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Huvudalternativet innebär att stora ytor av nuvarande skogsmark i området kommer att hårdgöras för bebyggelse av bostäder och vägar. Stråk av skogsmark sparas som naturmark. Huvuddelen av myrmarken skyddas som naturmark, men det planeras bostäder i dess kanter.

I norr angränsar planområdet en bäck vars östra del har påtagliga naturvärden. Området mot bäcken planläggs som naturmark och bebyggelse föreslås enbart i det högre liggande området närmast den befintliga vägen. Bäckmiljön bedöms därför inte påverkas förutsatt att orenat dagvatten inte leds ut i området.

Utpekad naturvärdesobjekt kring Dunderbäcken bedöms inte påverkas under förutsättning att området som berörs av aktuellt planområde skyddas som naturmark.

Det finns dock en risk att hydrologin i myrområdets kanter påverkas av byggnation och vägdragning. Myrområdet har sannolikt också vissa naturvärden som kommer att påverkas av byggnation och eventuell avvattning som behöver ske för att göra området lämpligt att bebygga.

Huvudalternativet bedöms medföra medelstora negativa effekter på områdets naturmiljö.

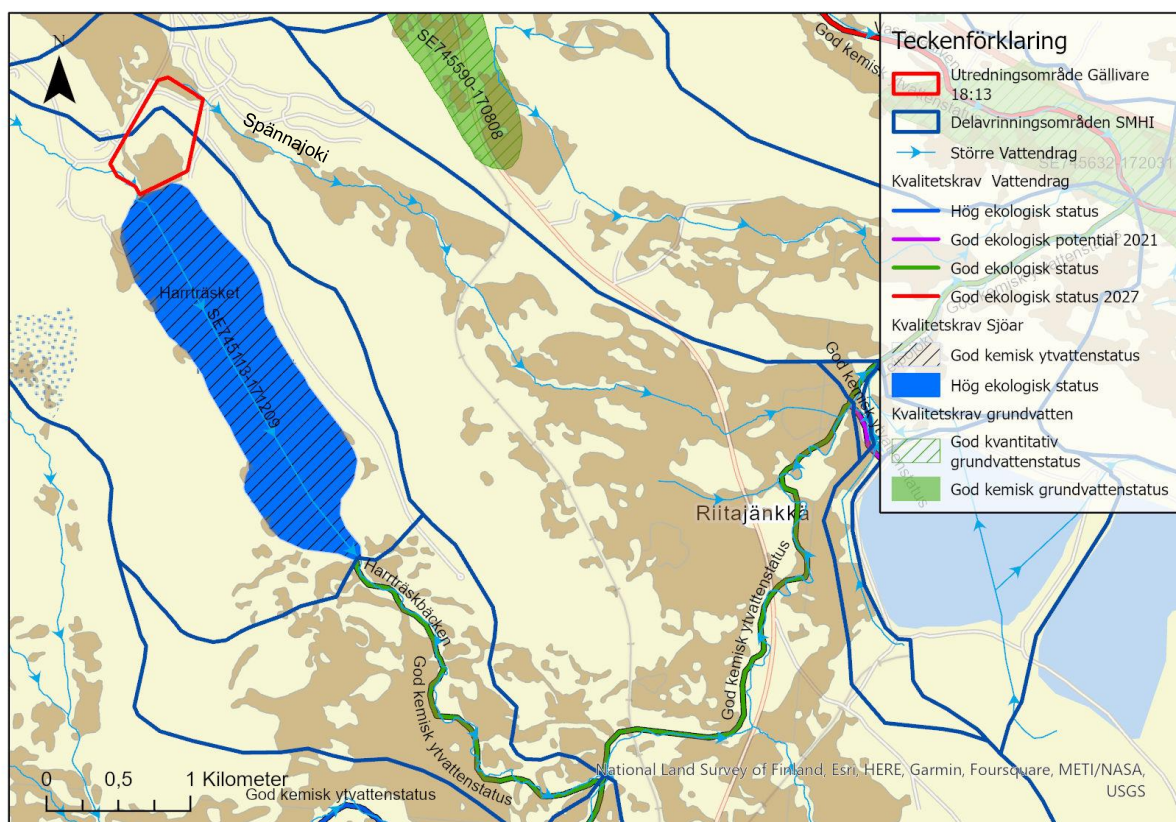
VATTENFÖRHÅLLANDEN

FÖRUTSÄTTNINGAR

Harrträsket utgjorde tidigare reservvattentäkt för Gällivare, vilket innebar att sjön kunde användas som dricksvattentäkt om ordinarie vattentäkter behövde tas ur drift. Under 2022 beslutades det att Harrträsk inte längre är kommunens reservvattentäkt. Utredning av ny kommunal reservvattentäkt pågår för att inom en nära framtid kunna ersätta Harrträskets funktion som reservvattentäkt (Gällivare kommun, 2023a).

Hela Gällivare och dess omnejd tillhör Kalixälvens huvudavrinningsområde som strömmar ut till Bottenviken.

Både grundvatten och ytvatten avrinner inom aktuell detaljplan från höjdparterna vidare ner till myrmarkerna. De högsta marknivåerna i planområdet bildar en topografisk vattendelare genom området (se figur 13).

Figur 13. Sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster nedströms planområdet och dess kvalitetskrav enligt miljökvalitetsnormerna Bruna områden på kartan indikerar förekomst av torv och myrmarker (Norconsult, 2023b).

Norra delen av planområdet avrinner till ett myrområde norr om fastigheten och avvattnas via en dalgång där Spännajoki rinner åt sydost. Spännajoki är ett så kallat övrigt vatten, och ansluter sedan till ytvattenförekomsten Leipojoki (SE745336-171628) cirka 5,6 kilometer nedströms planområdet. Leipojoki har *måttlig* ekologisk status och *ej god* kemisk status med avseende på bromerade difenyletrar (PBDE) och kvicksilver (Hg). Anledningen till att den ekologiska statusen är sämre än god beror på förändrad hydrologisk regim och förhöjda halter av miljögifter som uran och zink som till stor del härrör från gruvdriften i området. Även det morfologiska tillståndet riskerar att inte uppnå god status.

Söder om vattendelaren avrinner grundvatten och ytvatten till Harrträsket (SE745113-171209) och Harrträskbäcken, även kallad Dunderbäcken, vilka klassificeras som ytvattenförekomst respektive övrigt vatten enligt vattendirektivet. Skillnaden i klassning innebär i praktiken att det för övrigt vatten inte finns några krav på klassningar, miljöövervakning, parameter-bedömning eller liknande krav som finns på vattenförekomster. Harrträsket uppnår *god* ekologisk status men uppnår *ej god* kemisk ytvattenstatus. Detta beror främst på halter av kvicksilver och PBDE som med stor sannolikhet överskrids i vattenförekomsten. Dessa gränsvärden överskrids dock i alla Sveriges vattenförekomster, varför undantag finns. Statusbedömningen om man bortser från kvicksilver och PBDE anses vara god kemisk status. Ytterligare information om MKN återfinns i avsnittet *Miljökvalitetsnormer* senare i rapporten.

Både Harrträskbäcken och Harrträsket är Natura 2000-områden . Ytterligare information om förutsättningar, åtgärder och konsekvenser av planförslaget på Natura 2000-områden återfinns i det tidigare avsnittet *NATURA 2000-OMRÅDEN*.

Det finns ingen grundvattenförekomst i området. I planområdet förekommer dock en stor andel myrmarker där områdena är mättade med vatten. I myrmarken ligger grundvattenytan i marknivå i övre magasin och trycknivån i undre magasin ligger strax över marknivån (Norconsult, 2023b). Närmsta grundvattenförekomst ligger cirka 7 kilometer nedströms norra planområdet (SE745632-172031).

Enligt SGU:s brunnsarkiv finns några energibrunnar norr om planområdet i Repisvaara och 3 energibrunnar på fastigheten Dundret 5:4 strax väster om skidstadion. Samtliga energibrunnar har ett djup på cirka 230 meter (Norconsult, 2023b).

Klimatpåverkan

SMHI har för Norrbottens län tagit fram en analys som visar hur klimatförändringar påverkar länet i framtiden utifrån olika parametrar. Årsmedelnederbörden förväntas öka med mellan 20 och 40 % till slutet av seklet, beroende på klimatscenario. Den största ökningen av nederbörden sker i fjällkedjan. Intensiva skyfall, angett som maximal dygnsnederbörd, ökar med ca 15–25 %. För länet ses en ökning av totala årstillrinningen med cirka 10–15 % vid mitten av seklet. Ökningen fortsätter mot slutet av seklet och är störst i de norra delarna av länet. Den procentuellt största ökningen sker vintertid. Tillrinning med återkomsttid 10 år respektive 100 år ser ut att minska i de sydöstliga delarna av länet men en viss ökning ses för fjällregionen.

Dagvattenhantering

En dagvattenutredning samt förslag på dagvattenhantering är under framtagande, men i skrivande stund inte färdigställd. Generellt kan sägas att en exploatering av skogsmark gör att mängden hårdgjorda ytor ökar och därmed kommer dagvattenavrinningen av öka.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Det rekommenderas att grundvattenmätningar fortsätter månadsvis och under minst ett år i befintliga grundvattenrör inom området för att fånga årstidsvariationerna och för att kunna göra en bättre bedömning av de hydrogeologiska förutsättningarna.
- Hänsyn behöver tas till resultat av kommande dagvattenutredning i det fortsatta planarbetet.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Enligt nollalternativet sker ingen byggnation inom planområdet och ingen ökning av hårdgjorda ytor uppstår. Det innebär att ingen grundvattenbortledning riskerar att krävas, och att vattenförhållandena i området inte kommer att förändras jämfört med dagsläget. Ingen ökad dagvattenavrinning kommer att uppstå, och inga regelmässiga föroreningar från byggnation, mänsklig aktivitet eller trafik kommer att uppstå. Mindre anläggningar för sport och eller rörligt friluftsliv kan eventuellt tillkomma inom planområdet, men detta bedöms inte ha någon påverkan på planområdets vattenförhållanden.

Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet ge upphov till obetydliga konsekvenser för vattenförhållandena.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Inom planområdets gränser finns inga grundvattenberoende riskobjekt. Dock finns flera skyddade naturområden i dess närområde. Dunderbäcken bedöms kunna stå i hydraulisk kontakt med grundvattenmagasinet.

Den naturliga avrinningen till blandbarrskogen med naturklass 3 som ligger på andra sidan Dunderbäcken sker inte genom planområdet. Vid en eventuell grundvattenavsänkning inom planområdet bedöms inte naturvärdet påverkas nämnvärt då Dunderbäcken som ligger emellan fungerar som en hydrologisk buffert som håller uppe grundvattennivåerna.

Påverkan på de närliggande energibrunnarna på fastigheten Dundret 5:4 bedöms försumbara eftersom schaktning i berg inom planområdet inte bedöms aktuellt i större skala. Energibrunnarnas djup är också avsevärt i förhållande till de eventuella schaktdjupen inom planområdet.

Det är i dagsläget inte fastställt några schaktnivåer i planområdet varför det inte går att göra en slutlig bedömning vilka konsekvenser en påverkan leder till vid en eventuell grundvattenbortledning. Inga djupa underjordiska källare planeras dock inom planområdet varför schakterna inom planområdet bedöms bli relativt ytliga. Men framför allt i moränområdet och i slänterna ner mot myrarna kan även ytliga schakter ge upphov till en grundvattenbortledning.

Riskerna vid en eventuell grundvattenbortledning uppkommer främst i byggskedet när schakter för ledningsgravar och fundament blir aktuella. Delar av torven kan enligt planförslag och den geotekniska utredningen behöva skiftas ur till fast friktionsjord och ersättas med sprängstensfyllning eller likvärdigt material där grundläggning planeras i utkanten av myren. På grund av torvens ringa mäktighet kan eventuellt utskiftning och packning av fyllnadsmaterial ske utan länshållning, det vill säga att arbetet utförs under grundvattnet. Länshållning i myrar och våtmarker är ändå svårt på grund av torvens vattenhållande förmåga. Eventuella vägdiken eller andra ledningsschakter i torvområdet måste tätas för att undvika att grundvatten tränger in och leds bort.

Så länge länshållningsnivån inte understiger myrens marknivå norr respektive söder om vattendelaren bedöms preliminärt inga allmänna eller enskilda intressen vara i risk att skadas av en grundvattenavsänkning. Det förutsätter dock omhändertagande och rening av eventuellt länshållningsvatten under byggtiden för att säkerställa att miljö kvalitetsnormer på närliggande recipienter och Natura 2000-objekt inte

påverkas. Det är också viktigt att vattendelaren genom planområdet säkerställs för att inte förändra strömningsförhållandena.

En slutlig bedömning om huruvida tillstånd behöver sökas hos mark- och miljödomstolen kan göras först när schaktnivåer blivit kända under detaljprojekteringen. Då kan ett påverkansområde beräknas. Det står dock klart att om urschaktning och återfyllning av torven i myren blir aktuell och om exempelvis en ny brygga anläggs mot Harrträsket enligt befintligt planförslag, kommer minst en anmälan till Länsstyrelsen om vattenverksamhet i vattenområde krävas (Norconsult, 2023b).

Gällande dagvatten är konsekvenserna svårbedömda, då det i skrivande stund saknas en dagvattenutredning. Vid markarbeten och byggnation i närheten av bäcken och sjön Harrträsket finns dock alltid risk för påverkan i form av grumling och utsläpp av sediment. I samband med att planområdet bebyggs uppkommer dessutom dagvatten som kan innehålla föroreningar och som, om det når Dunderbäcken och Harrträsket, kan påverka vattenkvalitet och livsmiljöer för arter.

Sammanfattningsvis är det svårt att bedöma konsekvenserna för dagvatten, ytvatten och grundvatten innan dagvattenutredning är utförd och innan schaktnivåer är bestämda. Konsekvenserna kan bli små negativa om dagvatten renas och tas omhand på lämpligt sätt, samt om grundvattenavsänkning kan undvikas i så stor mån som möjligt. Konsekvenserna kan bli stora negativa om stora mängder förorenat dagvatten släpps ut till recipienter, samt om stora grundvattenavsänkningar blir aktuella. En slutlig bedömning kommer att göras i granskningsskedet av detaljplanen då dagvattenutredningen och förprojekteringen är utförda.

RENNÄRING

FÖRUTSÄTTNINGAR

Renar flyttas aktivt i hjordar och strövar fritt inom respektive samebys område under olika tider på året. De är känsliga för störningar och barriärer som exempelvis vägar, älvar eller andra svåra passager som kan finnas längs med deras vandringsled. Under den tid på året då renkalvarna föds, samt när renhjordarna drivs till rengården för kalvmärkning och skiljning är renarna som mest känsliga för störningar och barriärer.

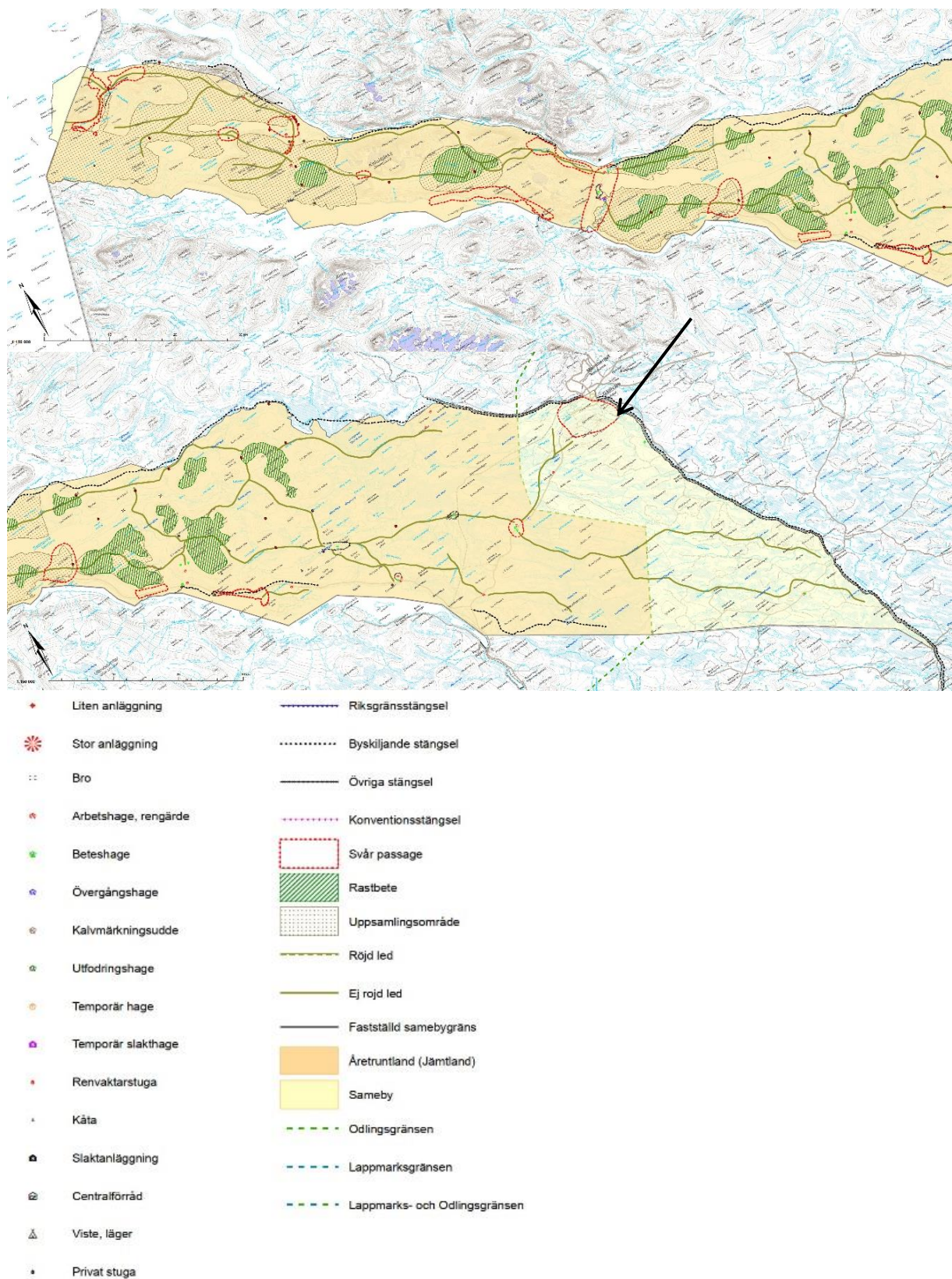
Planområdet är beläget inom fjällsamebyn Unna Tjerusjs (tidigare Sörkaitum) åretruntmarker. Information om vilka förutsättningar som finns för renskötseln samt hur Unna Tjerusj nyttjar sina marker inom och i anslutning till planområdet presenteras nedan och kommer främst från det tidiga samrådsmöte som hölls med Unna Tjerusj 2022-06-02 rörande detaljplanarbetet i och omkring Dundret. Mötet avhandlade både aktuellt planförslag och planförslaget för angränsade planförslag för *Detaljplan för del av Dundret 5:4 m.fl.*

Markanvändning

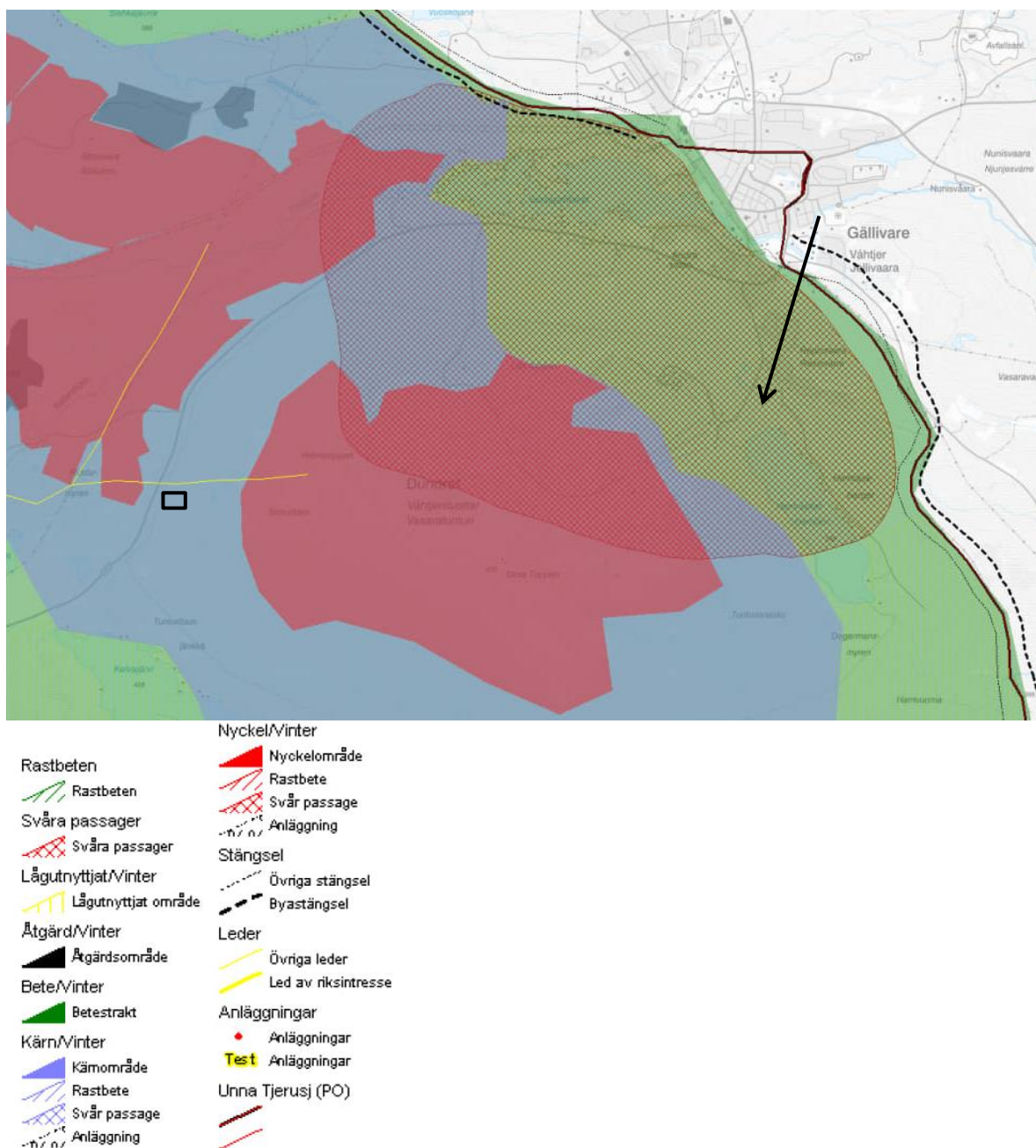
Unna Tjerusjs marker har en areal som uppgår i totalt 4763 km². Markerna sträcker sig ungefär från berget Skuoketjåkkå cirka 18 mil nordväst om planområdet till Koskivaara cirka 5 mil söder om planområdet (figur 14). Planområdet är beläget i sydöstra delen av Unna Tjerusj marker (Sametinget, 2018). Planområdet ligger i ett område markerat som "svår passage" och inte i anslutning till någon röjd led enligt nu gällande kartunderlag. Inom svåra passager kan det vara särskilt svårt att förflytta renarna mellan betesområden på grund av barriärer eller störningar. Det kan exempelvis röra sig om branta sluttningar, vägar, bebyggelse eller tät vegetation (Sametinget, 2017).

Inom Unna Tjerusjs marker arbetar samebyn i olika arbetslag som för renhjordar på olika platser under olika tidpunkter på året. Det arbetslag som för renhjordar i anslutning till planområdet använder Unna Tjerusjs marker ungefär från berget Dundret i söder till Latnivaara i norr.

I normalfall använder Unna Tjerusj inte området vid Harrträsket eller området efter Stambanan. Renhjorden förs istället upp på berget Dundret samt i området vid Attavaara där de får ströva fritt på vinterbete. Det sker ingen fri strövning av renar i direkt anslutning till, eller inom planområdet (figur 15).

Figur 14. Gränser för Unna Tjerusj marker (Sametinget, 2018). Planområdet lokalisering är markerad med en svart pil.

Figur 15. Markanvändning inom Unna Tjerusj marker i anslutning till planområdet (Unna Tjerusj, 2022). Planområdets lokalisering är markerad med en svart pil. Ungefärlig lokalisering av hage för uppsamling av renhjordar är markerad med svart fyrkant.

Vinterbetet på berget Dundret och vid Attavaara består till största del av marklav, som är det mest önskvärda betet för renarna. Längre västerut i anslutning till Iso Svierkku består betet av hänglavskogar. Vid behov utfodras renarna med stödfoder, vilket är både kostsamt och inte lika hälsosamt för renarna som exempelvis marklav.

Väster om kalfjället i anslutning till väg E45, finns en hage som mäter cirka 50x50 m. Hagen används för att samla upp renhjorden innan den ska drivas till respektive från vinterbetet på berget Dundret.

På berget Dundret sker jaktträning av fågelhundar. Unna Tjerusj har en etablerad dialog med hundklubben som gör uppehåll i sin jaktträning när renhjordarna befinner sig i området.

2008 tog Gällivare kommun fram ett program i syfte att visa hur Dundrets turistanläggning kan utvecklas i framtiden. Där finns en rendrivningszon utritad som korsar planområdet (Murman Arkitekter AB, 2008), troligen utifrån att Dundret/Repisvaara ansågs som en "svår passage" i Länsstyrelsens kartor. Rendrivningszonen är inte utpekad i kartor från Sametinget eller Länsstyrelsen och används inte av Unna Tjerusj i dagsläget. Planprogrammet är idag inaktuellt i och med den fördjupade översiktsplanen för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle, antagen 2014.

Befintliga gränser och kartor

Mellan Unna Tjerusj och andra samebyars marker är betesområdena gränsbestämda. Inom Unna Tjerusj marker är dock betesområdena inte gränsbestämda, utan följer praktiska gränser eller rådande praxis.

Några kilometer väster om berget Dundret ligger Stubba naturreservat. Vid och inom Stubba naturreservat finns andra arbetslag som för vinterbete på platsen. Beroende på förutsättningarna för vinterbete kan renhjordarna där föras från området och till vår-vintermarkerna vid Attavaara. Detta kan medföra att renhjordarna lätt blandas ihop.

Enligt Unna Tjerusj är riksintresseområdet för rennäringen inaktuellt i den del som berörs av aktuell detaljplan. Samebyn planerar ett möte med Sametinget för att revidera utpekade riksintressen inom samebyn samt riksintressets värden (bland annat trånga passager) (Norconsult, 2022c).

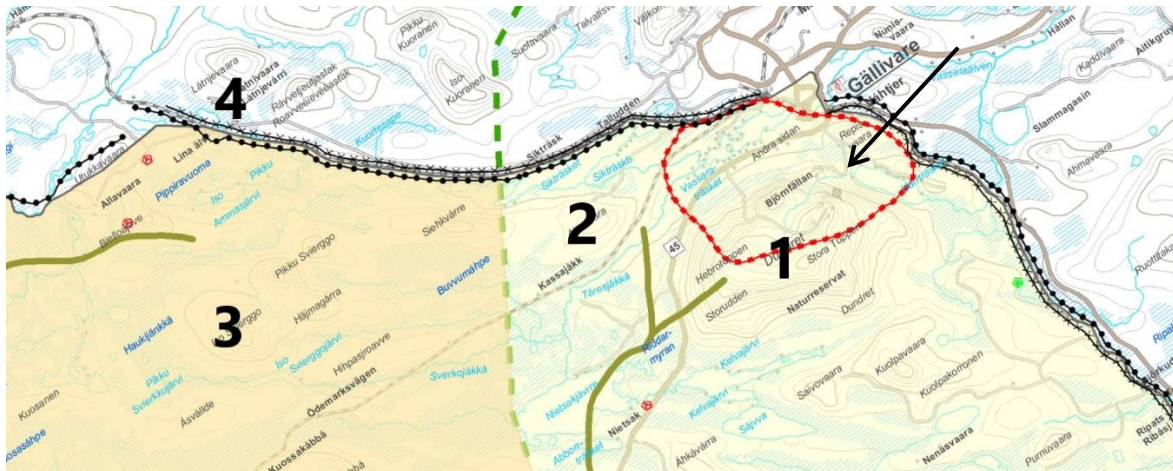
Årstider och tidsperioder

Unna Tjerusjs marker i anslutning till planområdet nyttjas under vinter- och vårvintermånaderna, se Tabell 5. Vid Dundret, i direkt anslutning till planområdet för Del av Dundret 5:4 m.fl (angränsande, pågående detaljplan sydväst om aktuellt planområde) finns ett område som utgör trivselland för renarna. Trivselland är områden dit renarna söker sig för att stanna längre perioder för bete, skydd och vila (Sametinget, 2017).

Tabell 5. Tidpunkter på året då Unna Tjerusj nyttjar markerna i anslutning till planområdet.

Tid på året	Plats som nyttjas	Nr i figur 16
Oktober (andra halvan) – december (hela månaden)	Kalfjället på Dundret används för vinterbete.	1
Januari – februari	Renhjorden förs norrut, till området kring Attavaara. Därefter vidare nordväst.	2
Mars – april (ungefär)	Renhjorden förs i höjd med Iso Svierkku.	3
April – maj (ungefär)	Renhjorden förs till fots till sommarviste på fjället vid Latnivaara.	4
Maj – oktober	Sommarviste på Latnivaara norr om Gällivare.	-

Flytt av renhjorden från sommar- till vinterviste sker från skiljningsanläggningen i Stora Sjöfallet med lastbil, därefter släpps renarna till hagen i anslutning till E45 vid Dundret.

Figur 16. Olika vistelseplatser under året för renhjorden, numrerade 1-4, se Tabell 5.

Potentiell framtida användning av vissa områden

Under det samrådsmöte som hölls 2022-06-02 framförde Unna Tjerusj ett tydligt önskemål om att även fortsättningsvis använda sina marker på samma sätt som i dagsläget. Det finns dock olika faktorer som kan påverka möjligheten för Unna Tjerusj att göra detta. Beroende på vilken samhällsomvandling som sker i regionen kan Unna Tjerusj behöva nyttja sina marker annorlunda i framtiden.

Framförallt kan en utveckling av västra Gällivare tätort, vid Attavaara och Sikträsket där Unna Tjerusj har delar av sitt vår-vinterland, påverka samebyn mycket negativt. I händelse av att Gällivare tätort expanderar västerut kan Unna Tjerusj behöva använda sina marker vid Harrträskets västra sida och söderut, det vill säga området vid Kuolpavaara, cirka 5 km söder om berget Dundret. Markerna vid Kuolpavaara är dock inte lika bra betesmarker som berget Dundret, varför Unna Tjerusj i sådana fall skulle behöva utfodra renarna med stödfoder.

Faktorer som påverkar användning av markerna

Utöver potentiell utveckling av Gällivare tätort finns det ett antal andra faktorer som också påverkar Unna Tjerusj verksamhet negativt i dagsläget.

Skoterkörning. På berget Dundret råder skoterförbud utanför markerade leder, men det är ett existerande problem med skoterförare som bryter mot förbudet och därmed skrämmer renarna under vintervistet. Vid Attavaara och Sikträsket utgör antalet skoteråkare ett störningsmoment under renarnas vinterviste på platsen. Främst är det skoterförare som kör utanför markerade skoterleder som utgör ett stort problem. När skoterförare kör utanför skoterleder uppstår risken att renhjorden sprider sig då renarna följer skoterspår från privatpersoner och inte de som har markerats ut från Unna Tjerusj.

Ökad mänsklig aktivitet i tidigare lugna områden. I området kring Attavaara är det inte bara skoteråkare som utgör ett problem för Unna Tjerusj. Under de senaste årtiondena har antalet människor som rör sig i området ökat. Detta har medfört en förskjuten vandringscykel för renhjorden. Tidigare var det möjligt för Unna Tjerusj att hålla renhjordarna vid Attavaara fram till april. Den ökade mänskliga aktiviteten i området har medfört att renhjorden måste flyttas tidigare mot Iso Svierkku och

sommarviste. Vid Iso Svierkku består betet av hänglavsskogar och renarna behöver därmed utfodras med mer stödfodring. Det påverkar renarnas hälsa samt är en ekonomisk belastning för Unna Tjerusj.

Rovdjurstryck. Under sommarvistet utgör rovdjurstrycket från järv, örn och lodjur ett mycket stort problem för Unna Tjerusj. I anslutning till samhällen förekommer även hundar som jagar renar och i vissa fall dräper dessa, främst renkalvar. Under vintervistet utgör rovdjur inte något stort problem för Unna Tjerusj.

Befintliga barriärer. Väg E45 löper i anslutning till berget Dundret och utgör en barriär genom Unna Tjerusjs marker. Trafiken på vägen måste stängas av under tiden som Unna Tjerusj flyttar renhjorden till/från Dundret. Påkörning av renar vid väg E45 är dock inte ett utbrett problem, enstaka renar drabbas av påkörning under vintervistet vid Dundret. Utöver E45 utgör även järnvägen Inlandsbanan strax norr om E45 en barriär genom Unna Tjerusj marker. Dock trafikerar inte Inlandsbanan under den tidsperiod då Unna Tjerusj flyttar sina renhjordar över järnvägen.

Pågående projekt i området. Pågående regionala projekt som påverkar hur och i vilken omfattning Unna Tjerusj kan nyttja sina marker utgörs av:

- Skogsavverkning vid Attavaara
- Svenska kraftnäts planerade nya kraftledning Hybrit
- Samhällsomvandling av Gällivare tätort som medför intrång på marker
- Pågående arbete med ny detaljplan för Del av Dundret 5:4 m.fl.
- Eventuell framtida brytning av mineraler i Kallakgruvan.
- Eventuell framtida utveckling av transporter på Inlandsbanan

Faktorer som inte påverkar användningen av markerna omkring Dundret:

Skidåkare. De skidåkare som i dagsläget nyttjar Dundret utgör inte ett problem för Unna Tjerusj.

Befintligt liftsystem. Det befintliga liftsystemet vid Dundrets skidanläggning utgör inte ett problem för Unna Tjerusj.

Planerad utvidgning av Aitikgruvan. Unna Tjerusj är inte direkt berörda av det markintrång som planerad utvidgning av Aitikgruvan, belägen sydöst om planområdet, innebär.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Tydlig märkning av skoterleder och information om var skoterförbud råder.
- Tydlig information till dem som vistas inom och i anslutning till planområdet om hur rennäringen bedrivs på platsen och eventuella förhållningsregler gällande detta.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Nollalternativet innebär att befintlig verksamhet som bedrivs på platsen med största sannolikhet även kommer fortsätta framöver. Nollalternativet innebär ur den aspekten inte någon skillnad jämfört med dagsläget. Därutöver innebär nollalternativet att det även fortsättningsvis kommer vara tillåtet att uppföra mindre anläggningar för sport och rörligt friluftsliv inom delar av planområdet. Detta skulle försvåra Unna Tjerusjs möjlighet att nyttja sina marker inom och i anslutning till denna del av planområdet

jämfört med dagsläget. Ytan inom planområdet som medger uppförande av sådana anläggningar är dock mindre än planområdet och de negativa konsekvenser som detta skulle medföra är därför inte lika omfattande för nollalternativet som huvudalternativet.

Det finns flera pågående projekt inom Unna Tjerusjs marker som kan medföra att de framöver kan komma att behöva förändra sin nuvarande markanvändning. Unna Tjerusj har framfört att de marker i planområdets närhet som kan komma att vara aktuella att använda framöver utgörs av området söder om planområdet från Harträskets västra sida och vidare söderut mot Kuolpavaara. Då detta område ligger utanför planområdet bedöms nollalternativet inte medföra någon påverkan på Unna Tjerusj markanvändning.

Faktorer som påverkar användning av markerna

Befintliga barriärer. Nollalternativet innebär inte någon påverkan på de befintliga barriärer som finns i området som utgörs av väg E45 och Inlandsbanan. Uppförs däremot mindre anläggningar för sport och friluftsliv kommer nollalternativet skapa ytterligare en barriär inom Unna Tjerusjs marker och i ett område som redan är markerat som "svår passage", se figur 15. Även om planområdet är lokaliserat i en del av Unna Tjerusj marker som inte nyttjas i dagsläget, kan Unna Tjerusj framöver behöva nyttja dessa, vilket då inte kommer vara möjligt.

Rovdjurstryck. Nollalternativet bedöms inte medföra någon påverkan på rovdjurstryck.

Pågående projekt i området. Uppförs mindre sport- och friluftslivsanläggningar innebär nollalternativet intrång i Unna Tjerusj marker, vilket minskar möjligheten att nyttja marken som Unna Tjerusj önskar. Omfattningen av nollalternativets påverkan ur denna aspekt beror på hur andra projekt inom Unna Tjerusj marker fortlöper (utveckling av Gällivare tätort, utbyggnad av Hybrit och skogsavverkning vid Attavaara med flera). Negativ påverkan kommer oavsett hur andra pågående projekt fortskrider att uppstå, då nollalternativet skulle skapa ytterligare ett markintrång inom Unna Tjerusjs verksamhet.

Sammantaget bedöms nollalternativet medföra små negativa konsekvenser med avseende på rennäring jämfört med nuvarande förhållanden.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Huvudalternativet innebär en stor exploatering inom planområdet som kommer att förhindra möjligheten för Unna Tjerusj sameby att nyttja planområdet och angränsande områden i framtiden. Omfattningen av huvudalternativets påverkan beror även på i vilken omfattning olika faktorer och andra pågående projekt i området påverkar samebyns befintliga markanvändning.

Den rendrivningszon som finns markerad i program för Dundret från 2008 skulle inte vara möjlig att använda. Detta skulle vara problematiskt och medföra negativ påverkan, framförallt om andra pågående projekt inom Unna Tjerusj marker medför intrång i, och därmed en förändring av användningen, av deras marker. Den utpekade rendrivningszonen är dock idag inaktuell i och med den fördjupade översiktsplanen för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle, antagen 2014.

Faktorer som påverkar användning av markerna

Skoterkörning. Huvudalternativet innebär att antalet människor som vistas i och i anslutning till planområdet kommer öka betydligt mer än i nollalternativet eller i dagsläget. Detaljplanens genomförande innebär att det finns risk för att antalet skoteråkare som bryter mot skoterförbudet som råder på berget Dundret ökar i jämförelse med nollalternativet, vilket är negativt för Unna Tjerusj verksamhet.

Ökad mänsklig aktivitet i tidigare lugna områden. Huvudalternativet innebär en större ökning av antalet personer som bor och vistas i området jämfört med nollalternativet. Den negativa påverkan som huvudalternativet ur denna aspekt kommer medföra på Unna Tjerusjs verksamhet bedöms därmed bli större. Dock kommer aktiviteten främst att öka inom planområdet och i de anslutande skidbackarna, där renarna inte vistas i dagsläget. Om Unna Tjerusj framöver skulle föra renhjorden vid Harträskets västra sida och söderut kan det ökade antalet människor medföra negativ påverkan. Huvudalternativet innebär ur denna aspekt att renhjorden skulle utsättas för störande moment under en begränsad tidsperiod under året, mellan oktober och december. Den negativa påverkan som ökad mänsklig aktivitet i området bedöms medföra bedöms därför som måttlig.

Befintliga barriärer. Huvudalternativet innebär inte någon påverkan på de befintliga barriärer som finns i området som utgörs av väg E45 och Inlandsbanan. Huvudalternativet innebär däremot att en ny barriär i landskapet skapas. Det innebär att det kommer vara omöjligt för Unna Tjerusj att nyttja sina marker på platsen framöver och/eller passera området för att föra sina renhjordar mellan olika lokaliseringar. Under samrådet med Unna Tjerusj framkom att de delar av deras marker som omfattar planområdet varken nyttjas i dagsläget, eller troligtvis kommer vara aktuella att nyttja framöver. Detta minskar visserligen huvudalternativets negativa påverkan på Unna Tjerusj markanvändning, men viss negativ påverkan kommer ändå uppstå. Barriäreffekten kommer även förstärkas om pågående detaljplan för grannområdet i väster Dundret 5:4 m.fl. antas. Planförslaget bedöms ur denna aspekt medföra stor negativ påverkan.

Rovdjurstryck. Planförslaget bedöms inte medföra någon påverkan på rovdjurstryck.

Pågående projekt i området. Huvudalternativet innebär, som tidigare nämnt, att det inte kommer vara möjligt för Unna Tjerusj att nyttja sina marker på platsen. Det finns flera pågående projekt som kan påverka Unna Tjerusj verksamhet framöver. Huvudalternativet bedöms i jämförelse med nollalternativet medföra större negativ påverkan ur denna aspekt. Huvudalternativet innebär även att en större yta exploateras och att därmed inte kan nyttjas av Unna Tjerusj, jämfört med nollalternativet. Därutöver kommer mängden aktivitet i området bli större vid genomförande av huvudalternativet. Den kumulativa påverkan som huvudalternativet bedöms medföra är därför större jämfört med nollalternativet.

Sammantaget bedöms huvudalternativet medföra medelstora negativa konsekvenser med avseende på rennäring jämfört med nuvarande förhållanden och små negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet.

LANDSKAPSBILD

FÖRUTSÄTTNINGAR

Ett områdes natur- och kulturlandskap, det vill säga topografi, mark, vatten, bebyggelse och vegetation, påverkar den landskapsbild området har. Landskapet kring planområdet är kuperat och omfattar delar av berget Dundret, se figur 17. Intill ligger bergen Liikavaara och Repisvaara.

Dundret, som ligger väster om aktuellt planområde, är ett lågfjäll och är som de andra topparna i området jämnt avrundat av inlandsisens framfart. Det saknas högre toppar i omgivningarna vilket gör att Dundret syns på långt håll och utgör ett viktigt landmärke för Gällivare med omgivning (Murman Arkitekter AB, 2008).

Repisvaara ligger nordost om planområdet och är inte lika högt som Dundret, men upplevs som en flack höjd. Syd- och sydvästslutningen på Repisvaara har under det senaste decenniet bebyggts med bostäder. Liikavaara ligger strax norr om planområdet och här finns hotell, campingplats och hyrstugor.

Söder om planområdet finns sjön Harrträsk som består av öppet vatten omgivet av skog och enstaka stugor nära strandkanten. Planområdet har en svag lutning nedåt mot Harrträsk strandkant. Området närmast Harrträsk består av en glest beväxt myr. Utsikten över det öppna vattnet kan upplevas som trivsam och rogivande.

Figur 17. Berget Dundret syns i högra hörnet av bilden. Framför berget skimtar gångbron som går över Dundretvägen.

Figur 18. Området består idag bland annat av skogsmark med inslag av fuktiga marker.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- För att mildra ingreppen i landskapsbilden bör man så långt som möjligt följa det befintliga landskapet och låta ny bebyggelse anläggas utan att förändra den nuvarande topografin i området.
- Sikten mot Dundret är karaktäristisk för området och bebyggelse bör anläggas så att det fortfarande är möjligt att förhålla sig till Dundret som ett riktmärke.
- I möjligaste mån bör vyn mot det öppna vattnet i Harrträsk bevaras, eftersom utblick mot vattnet kan verka rogivande och fungerar som riktmärke i landskapet.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Enligt nollalternativet kommer området bevaras obebyggt, med undantag för eventuella mindre anläggningar för sport och rörligt friluftsliv. Utbyggnaden av fritidscentret på och intill berget Dundret förväntas dock att fortgå, och det är därför troligt att utbyggnad av trafik och mindre anläggningar som används till skidåkning byggs även i det aktuella planområdet. Utsikterna mot de omgivande bergslutningarna kommer därmed präglas av byggnader och skidanläggningar.

Sikten mot Harrträsk kommer troligtvis lämnas i befintligt skick och kan därmed bidra med en känsla av orörd natur för de som rör sig i området.

De som färdas längs Dundretvägen kommer fortsatt köra på en väg som till stor del omges av skogsmark innan man kommer fram till gångbron som signalerar "Välkommen till Dundret" och blir ett karaktäristiskt inslag i landskapsbilden för den som färdas med bil.

Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet medföra obetydliga konsekvenser i jämförelse med nuläget med avseende på landskapsbilden. Bebyggelse på bergssluttningarna i närheten kommer komma till stånd oavsett om aktuellt planområde bebyggs eller inte, och upplevelsen av att färdas på Dundretvägen kommer inte att förändras enligt nollalternativet.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Enligt huvudalternativet kommer området att bebyggas, framförallt av bostäder, vilket gör att skogsmark kommer omvandlas till kvartersmark. Området närmast Harrträskets strand kommer att lämnas obebyggt, vilket gör att det fortfarande är möjligt att uppleva utsikten över det öppna vattnet. För den som befinner sig en bit längre ifrån strandkanten, i höjd med där bostäderna planeras, kommer utsikten att förändras något eftersom det planeras för mindre anläggningar i form av vindskydd och bryggor. Den vidsträckta synen av en orörd myrmark som sedan övergår i öppet vatten kommer därmed att försvinna.

För de som färdas längs Dundretvägen kommer upplevelsen att förändras i och med att bostäder planeras längs med vägen. Brytpunkten mellan skogsmark och fritidsanläggning i form av gångbron kommer inte bli lika karaktäristisk och tongivande. Istället kommer man att färdas genom en bebyggd miljö och det blir endast en kort sträcka genom naturmark mellan bebyggelsen på Repisvaara och aktuellt planområde.

För de som vistas på Dundret kommer landskapsbilden vid bergets fot att förändras, eftersom skogsmark övergår till kvartersmark. Eftersom Repisvaaras sluttning redan är bebyggd blir den nya föreslagna bebyggelsen inte ett oväntat inslag, men den kumulativa effekten av att stora delar av utsikten bebyggs har ändå en viss betydelse.

Sammanfattningsvis bedöms huvudalternativet medföra små negativa konsekvenser i jämförelse med nollalternativet, eftersom den ostörda sikten över myrmarken och det öppna vattnet försämras, samt eftersom upplevelsen av Dundretvägen och utsikten från Dundretberget blir än mer präglad av bebyggelse.

ÖVRIGA MILJÖASPEKTER

Beskrivningar och bedömningar nedan avser miljöaspekter som planförslaget anses påverka men där påverkan inte bedöms som betydande. MKB:n behandlar därför kortfattat rekreation och friluftsliv, trafikrelaterade frågor, landskapsbild och markförhållanden.

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

FÖRUTSÄTTNINGAR

Vintertid utgörs de största rekreativa värdena i anslutning till planområdet av längd- och utförsåkning med tillhörande kringaktiviteter vid och på berget Dundret. Det finns ett skidspår som kallas Harrträkslingan som delvis går inom planområdet (Gällivare kommun, 2023g).

Sommartid nyttjas närområdet för bland annat bärplockning och vandring. Vid planområdets gräns mot detaljplanen *Del av Dundret 5:4* finns motions- och skidspår samt en nyetablerad gång- och cykelväg som sträcker sig från Gällivare centrum till Dundret.

Harrträsk är inte utpekad på Gällivares fiskekarta (Gällivare kommun, 2023d).

Riksintresse friluftsliv Dundret

Planområdet ligger strax intill ett område som utgör riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. och som benämns *Dundret* (områdesnummer: FBD05).

Riksintressen för friluftsliv ska enligt miljöbalken 3 kap. §6 "så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön".

Enligt riksintressets värdebeskrivning har området särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelse i natur- eller kulturmiljöer och för friluftsaktiviteter. I värdebeskrivningen anges att naturvärden och det anläggningsbundna friluftslivet är en förutsättning för att bevara och utveckla områdets värden. Åtgärder för att bevara områdets friluftsanknutna värden anges vara bland annat (Länsstyrelsen i Norrbotten län, 2017):

- Underhåll av markerade leder.
- Exploatering inom området utformas och placeras med hänsyn till områdets topografi och naturvärden.
- Naturområdet mellan Repisvaaras topp och våtmarken mellan Repisvaara och Dundret samt ett sammanhängande naturområdet utanför bebyggelseområdena bibehålls för att minimera påverkan på dess biologiska mångfald.
- Harrträskets tillrinningsområde med dess unika arter skyddas från yttre påverkan.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Säkerställ kopplingar till Dundret för att underlätta för boende i planområdet att nyttja skidanläggningen.
- Använd ett barnperspektiv vid anläggning av planerade vindskydd, bryggor, badstrand och spänger, för att uppmuntra barn att utöva friluftsliv.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Enligt nollalternativet kommer området bevaras obebyggt, med undantag för eventuella mindre anläggningar för sport och rörligt friluftsliv som tillåts enligt gällande områdesbestämmelser. Eftersom nollalternativet innebär att friluftsanläggningen på Dundret byggs ut så är det troligt att strövande och skidåkning i aktuellt planområde ökar. Enligt nollalternativet kan planområdet bidra med en möjlighet att utöva friluftsaktiviteter i en skog och i närheten av det öppna vattnet.

Riksintresse friluftsliv Dundret

Riksintresset för friluftsliv som ligger strax intill det aktuella planområdet bedöms påverkas positivt enligt nollalternativet, eftersom skidanläggningen på berget Dundret förväntas byggas ut.

Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet innebära små positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv i området, eftersom planområdet i stort sett bevaras i samma skick som det är i idag, samtidigt som den intilliggande planen för en skidanläggning på Dundret kommer öka förutsättningarna för det anläggningsbundna friluftslivet.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Enligt huvudalternativet kommer området att bebyggas vilket gör att upplevelsen av den orörda naturen uteblir för de som vistas i området. Anslutningar i form av gångvägar och skidspår kommer anläggas till Dundret, vilket ger god möjlighet för de som kommer att bo i planområdet att utnyttja den friluftsanläggning som anläggs vid Dundret. Så mycket som möjligt av Harrträskslingan kommer att bevaras på det som planläggs som naturmark. De delar som inte kan bevaras kommer att läggas om. Ett skidspår ska även tillkomma i närheten av vattnet och kopplas till Dundrets friluftsområde. Skidbroar anläggs där kopplingar behöver göras över vägar.

I anslutning till Harrträsk planeras det för spänger, vindskydd, bänkar, möjlighet att grilla och utbyggnad av bryggor. Det här gör att tillgängligheten till myrmarken och Harrträsk ökar, och möjligheten att vistas i naturen blir förbättrad. Känslan av rymd och orördhet försvinner, men å andra sidan kommer området att tillgängliggöras för fler.

Riksintresse friluftsliv Dundret

En liknande bedömning görs för det riksintresse för friluftsliv som ligger strax intill det aktuella planområdet. Känslan av orörd natur försvinner, men planförslaget kommer ge upphov till att fler personer med lätthet kan utnyttja skidanläggningen inom riksintresset, vilket ger upphov till positiva konsekvenser.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget innebära små negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv, eftersom känslan av orörd och ostörd natur försvinner. Detta kompenseras dock av att området blir mer tillgängligt och att möjligheterna till att vistas längs Harrträskets strandkant förbättras, vilket ger upphov till medelstora positiva konsekvenser. Sammantaget blir konsekvenserna små positiva.

MARKFÖRHÅLLANDEN

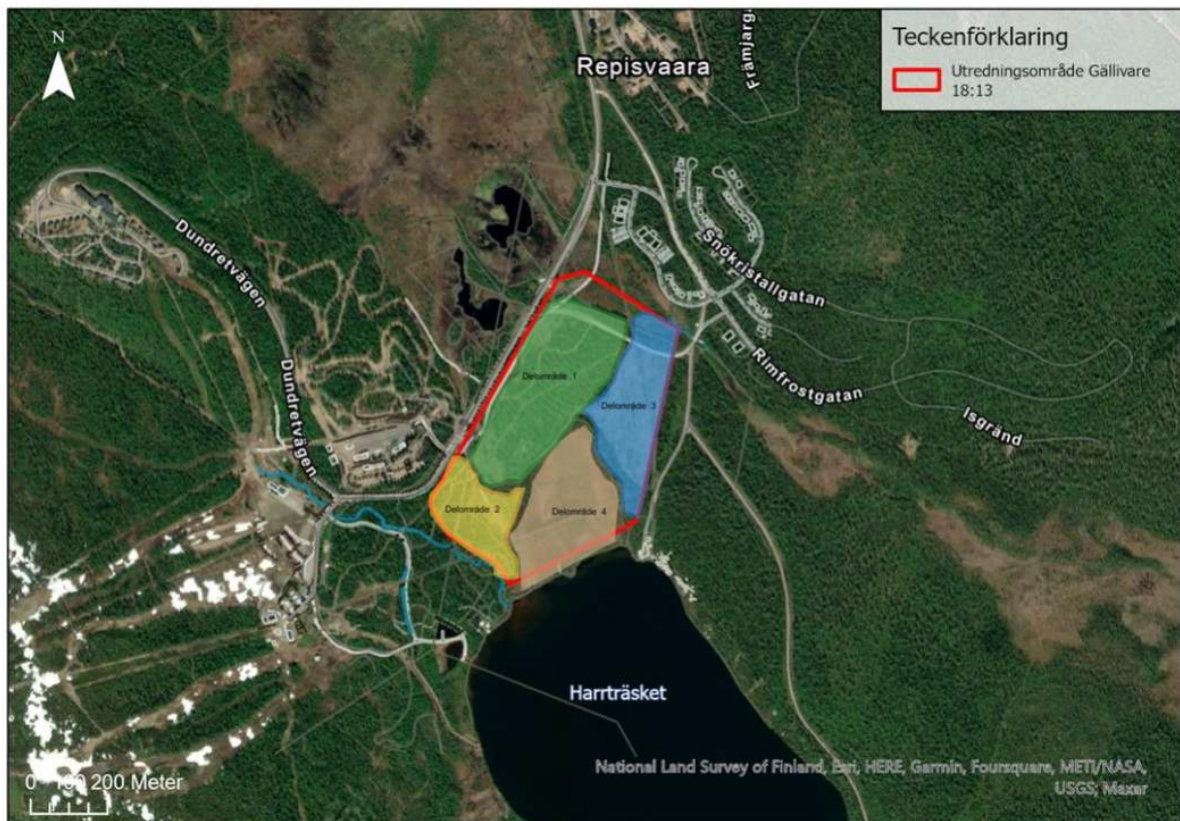
FÖRUTSÄTTNINGAR

Norconsult AB har på uppdrag av Gällivare kommun utfört en geoteknisk utredning (Norconsult, 2022a) inom området i syfte att utreda markens byggbarhet och utgöra underlag för planläggning. Det område som ingår i den geotekniska utredningen syns i figur 19.

Figur 19. Utredningsområde för geoteknik markerat med rött (Norconsult, 2022a).

Utredningsområdet har delats in i fyra egenskapsområden. Delområde 1, höjdpartiet, utgörs av isälvssediment. I delområde 2, söder om höjden, utgörs marken av sand och grus. Delområde 3, i öst, utgörs av sandmorän. Delområde 4, i söder, utgörs av myrmark. Egenskapsområdenas utbredning framgår av figur 20 och beskrivs i mer detalj nedan.

Figur 20. Översiktskarta detaljplaneområdet Gällivare 18:13 med rödmarkerad linje. Delområde 1, markerat i grönt, Delområde 2 markerat i gult, Delområde 3 markerat i blått och Delområde 4 markerat brunt.

I den nordvästra delen av utredningsområdet finns ett höjdparti med skogsmark (motsvaras av delområde 1 i figur 20). Markytan på höjdområdet ligger generellt på nivå mellan cirka +405 och +409. Lokalt i den norra delen av höjdpartiet finns nivåer upp mot cirka +415.

Söder om höjden är den västra delen av området relativt flackt med nivå mellan cirka +398 och +401 (motsvaras av delområde 2 i figur 20). Marken är även här skogbevuxen. I utkanten av detaljplaneområdet löper Dundretbäcken i nordsydlig riktning, mot Harträsket.

I det östra området ligger marken på en plåtå med nivå mellan cirka +404 och +405 (motsvaras av delområde 3 i figur 20). I nordöst sluttar marken ned mot sydväst till nivå cirka +400. Markytan i området har avverkats sedan en tid tillbaka och är enbart bevuxet av sly och mindre träd.

De centrala och södra delarna av utredningsområdet (motsvaras av delområde 4 i figur 20) består av en myr med yta på nivå mellan cirka +396 och +400 som sluttar svagt mot Harträsket, i söder. Slänter i området är mest distinkta från myren till höjdområdet i nordväst.

Hydrogeologiska egenskaper

Fem grundvattenrör har installerats och mätning gjordes under oktober och november 2022. Enligt mätningarna är grundvattennivån i det södra och centrala delområdet nära eller i nivå med marken. Grundvattennivån i det östra delområdet bedöms ligga mellan cirka 1 och 2 meter under markytan. Mitt uppe på höjden har grundvattenytan uppmätts till att ligga cirka 4 meter under marknivå men antas

sjunka mot höjdens kanter. Det ska dock antas att nivåerna varierar beroende på årstid och väderlek.

Stabilitet

Detaljplanområdet är relativt flackt. Störst nivåskillnad ligger runt åsen där slätlutningar ligger på ca 1:4. Beräkningar visar att stabila förhållanden råder.

Radon

Utifrån utförd mätning och SGU:s gammastrålningskarta bedöms området vara av lågradonmark. Provtagning av radon visade på resultat i regel mindre än 6 kBq/m³. Notera att utförd provtagning är i grova mått och gjord över en stor yta. Det finns även en liten risk att fukt eller icke markluft från jorden trängt in till radondetektorn och ger missvisande värden.

Sättningar

Långtidssättningar förekommer i huvudsak vid lastökning ovan lösjordsområden, det vill säga lera. Fyllning eller belastning av torvområdena kommer inledningsvis ge stora sättningar då torven komprimeras. Med tiden kan detta även ge långtidssättningar då torven börjar förmultna. Den största delen av området som utgörs av friktionsjord/morän bedöms inte vara sättningskänslig. Beroende på framtida bebyggelse och konstruktioners storlek bör detta kontrolleras ytterligare (Norconsult, 2022a).

Det finns idag inga sättningskänsliga byggnader eller anläggningar inom och intill planområdet som kan påverkas av en eventuell grundvattenbortledning. Befintliga byggnader och anläggningar i och intill planområdet är grundlagda på fastmark (friktionsjord) (Norconsult, 2023b).

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Stabiliteten inom planområdet är tillfredsställande vid befintliga förhållanden. Ytlaster upp till 30 kPa kan tillåtas med hänsyn till stabilitet. När lastförutsättningarna är kända ska en detaljerad analys utföras för att säkerställa att antagna gränsvärden inte överskrids.
- För lågradonmark rekommenderas generellt att byggnader utförs radonskyddande. Detta innebär exempelvis att grundläggning utförs med betongplatta där rör genomföringar och håltagningar tätas för luftgenomströmning.
- Trots att undersökningen och samtliga prover visar på radonhalt som är <6 kBq/m³ rekommenderas det att utföra ytterligare mätningar när det beslutats var bostäder ska anläggas.
- Det rekommenderas att ingen grundläggning för infrastruktur eller byggnader utförs direkt på myrmark. Om myrmarken ska bebyggas rekommenderas det att torven i myrmarken skiftas ur till fast friktionsjord och ersätts med sprängstensfyllning eller likvärdigt material för grundläggning.
- Byggnader bedöms generellt kunna grundläggas med plattgrundläggning på naturligt lagrad friktionsjord eller packad sprängstensfyllning. Grundläggning av byggnader, vägar och ledningar ska utföras tjälsäkert. Val av grundläggningsmetod ska studeras vidare vid detaljprojektering då höjdsättning, lastförutsättningar med mera är fastställda.

- För djupare schakter förutsätts det att schakt delvis sker under grundvattenytan. Schakter ska länshållas för att utföra grundläggning i torrhet. Schakt för byggnader och ledningar rekommenderas utföras med släntlutning 1:1,5 som brantast inom området.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Enligt nollalternativet sker ingen utveckling av bostäder i området och marken lämnas orörd. Mindre anläggningar för sport och eller rörligt friluftsliv kan eventuellt tillkomma inom planområdet, men detta bedöms inte ha någon påverkan på planområdets markförhållanden.

Sammantaget bedöms nollalternativet inte medföra några konsekvenser på planområdets markförhållanden jämfört med nuvarande förhållanden.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Huvudalternativet innebär exploatering av stora delar av planområdet och därmed en stor förändring av områdets markförhållanden. Områden som idag består av skog och myrmark kommer att omvandlas till hårdgjorda ytor. En eventuell markavvattning kommer påverka de hydrogeologiska förhållandena, vilket går att läsa mer om i kapitel VATTENFÖRHÅLLANDEN.

Utbyggnad enligt planförslaget kommer innebära schaktning och uppfyllnader samt grundläggning, vilka kräver hänsyn till områdets geotekniska förhållanden för att möjliggöra lämpliga ytor för föreslagen markanvändning. Detta kommer bland annat att påverka områdets topografi.

Byggnader bedöms enligt den geotekniska utredningen kunna grundläggas med plattgrundläggning på naturligt lagrad friktionsjord eller packad sprängstensfyllning. Utredningen rekommenderar även att ingen grundläggning för infrastruktur eller byggnader utförs direkt på torv. Om utbyggnad på torv undviks kan eventuellt konsekvenserna på markförhållanden minskas.

Sammantaget bedöms huvudalternativet medföra medelstora negativa konsekvenser med avseende på markförhållanden jämfört med nuvarande förhållanden och medelstora negativa jämfört med nollalternativet.

TRAFIKRELATERADE MILJÖFRÅGOR

FÖRUTSÄTTNINGAR

I dagsläget finns inga utbyggda vägar inom planområdet. Vägen som går strax utanför planområdets nordvästra gräns är en landsväg med nummer 825 och kallas även Dundretvägen. Hastighetsgränsen är 70 km/h (Trafikverket, 2023). Dock är hastigheten idag skyltad som 50 km/h. Enligt Trafikverkets mätning år 2021 är ÅDT på vägen 1080 med 2 % tung trafik. Planerad bebyggelse med fritidshus och hotellrum på Dundret och Liikavaara ger en ÅDT på 3856 (Norconsult, 2023a).

Enligt Förordning (2015: 216) är riktvärdet för ekvivalent ljudnivå vid fasad för bostäder 60 dBA. Om detta värde klaras finns inga riktvärden för den maximala ljudnivån att förhålla sig till. Riktvärdet för ekvivalent ljudnivå, 50 dBA, och maximal ljudnivå, 70 dBA, avser ljudnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Det har inte utförts några bullerberäkningar för nuvarande förhållanden att jämföra mot dessa riktvärden, då det i dagsläget inte finns några bostäder inom planområdet.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Hänsyn till framtiden bullerutredning bör tas vid utformning av bostäder så att riktvärden kan efterhållas både vid fasad och för uteplatser.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

Med planerad utbyggnad i Dundret och Liikavaara beräknas årsdygnstrafiken (ÅDT) för år 2040 bli 4612 (Norconsult, 2023a) vilket är en markant höjning från dagens ÅDT på 1080. Enligt nollalternativet planeras inga bostäder längs Dundretvägen vilket innebär att den ökade trafiken inte ger upphov till någon bullerproblematik för boende. De som nyttjar området för friluftsliv och rekreation kan eventuellt bli störda av ökade bullernivåer.

Utsläpp av luftföroreningar och växthusgaser till följd av trafik beräknas öka. Eftersom luftcirkulationen på platsen är relativt god (på grund av utsatthet för vindar) och Dundretvägen är den enda trafikerade gatan i närheten så bedöms luftkvaliteten i området dock inte försämrats nämnvärt. Växthusgasutsläppen kommer att öka på platsen, men med tanke på det stora behovet av nya bostadsområden i Gällivare kommun bedöms detta problem inte kunna undvikas i något scenario utan nollalternativet skulle enbart innebära att utsläppen sker på annan plats.

Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet ge upphov till obetydliga konsekvenser för trafikrelaterade miljöfrågor.

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV HUVUDALTERNATIVET

Med planerad utbyggnad i Dundret och Liikavaara beräknas ÅDT för år 2040 bli 4612 (Norconsult, 2023a). Ingen specifik ökning av tung trafik har förutsatts utan andelen tung trafik bedöms ligga kvar på 2 % även vid den stora trafikökningen. Eftersom bebyggelsen primärt kommer att utgöras av bostäder och fritidshus så bedöms detta vara överskattat snarare än underskattat (Norconsult, 2023a).

Det planeras för bostäder på ett avstånd om cirka 30 meter från Dundretvägen och det har därmed tagits fram en trafikbullerutredning för att beräkna framtida bullernivåer. Riktvärdet för ekvivalent ljudnivå vid fasad 60 dBA klaras för fasader som placeras mer än 21 meter från vägmitt om hastigheten på vägen är 60 km/h medan det minskar till 13 meter respektive 9 meter om hastigheten är 50 km/h eller

40 km/h. Utifrån beräkningarna bedöms det vara möjligt att placera alla hus inom planen så att riktvärdet 60 dBA klaras för samtliga fasader utan särskilda bullerskyddsåtgärder (Norconsult, 2023a).

Beräkningarna gällande uteplatser visar att avstånden för att klara riktvärdet för ekvivalent ljudnivå, 50 dBA, inte kan klaras utan särskilda bullerskyddsåtgärder inom ett långt avstånd från vägmitt, oavsett vilken hastighet trafiken har. Detta innebär att uteplatser inom den nya detaljplanen behöver anläggas i skydd från den planerade bebyggelsen. Det kräver att bebyggelsen är delvis sluten, till exempel kvartersvis, mot vägen för att skapa tillräckliga ytor som ljudskyddas bakom. Inom ytor som klarar 50 dBA kommer även maximal ljudnivå, 70 dBA, att klaras. Inom dessa ytor kan gemensamma eller privata uteplatser anläggas. Om det skapas en gemensam uteplats för ett kvarter så kan denna kompletteras av privata uteplatser som inte klarar kraven (Norconsult, 2023a).

Bedömningen gällande luftkvalitet och växthusgasutsläpp liknar till stor del den som görs för nollalternativet. Utsläpp av luftföroreningar och växthusgaser till följd av trafik beräknas öka, och blir högre i huvudalternativet än i nollalternativet. Eftersom luftcirkulationen på platsen är relativt god och trafiken är relativt gles så bedöms luftkvaliteten i området dock inte försämrats i någon betydande utsträckning.

Växthusgasutsläppen kommer att öka på platsen, men med tanke på det stora behovet av nya bostadsområden i Gällivare kommun bedöms detta problem inte kunna undvikas varken i huvudalternativet eller nollalternativet, utan det skulle enbart innebära att bostäder byggs på annan plats och att utsläppen sker där istället.

Sammantaget bedöms huvudalternativet medföra obetydliga konsekvenser med avseende på luftkvalitet, växthusgasutsläpp och buller jämfört med nuvarande förhållanden samt obetydliga konsekvenser jämfört med nollalternativet.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor från till exempel trafik och jordbruk. En MKN kan anges som en halt eller ett värde (högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten) men kan även beskrivas i ord. MKN kan ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen. Det finns idag MKN för olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477), olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660), olika parametrar i havsmiljön (SFS 2010:1341) olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) samt för omgivningsbuller (SFS 2004:675).

För aktuellt planförslag bedöms endast MKN för vattenförekomster relevanta. Nedan listade vattenförekomster utgör närmast nedströms liggande recipienter till planområdet och kan därmed påverkas av utbyggnaden.

Planförslagets påverkan på luftkvaliteten bedöms bli försumbar och därmed appliceras inte MKN för luft. MKN för buller är endast relevant för kommuner med över 100 000 invånare.

YTVATTENFÖREKOMST HARRTRÄSKET

Harrträsket är en utpekad ytvattenförekomst (SE745113-171209) (VISS, 2022). Aktuella statusklassningar samt vilka kvalitetskrav/MKN som gäller för Harrträsket redovisas i efterföljande tabell 6. Planerade åtgärder får inte medföra en försämring av gällande statusklassningar.

Tabell 6. Ekologisk samt kemisk status och status för tillkomst/härkomst för ytvattenförekomsten Harrträsket (SE745113-171209) enligt förvaltningscykel 3 (2017-2021) (VISS, 2022).

HARRTRÄSKET		
		KOMMENTAR
EKOLOGISK STATUS		
Status 2019	Kvalitetskrav (MKN) till 2027	Tillförlitlighetsklassning är 2 – medel. Statusklassningen baseras på tillgänglig data, men det saknas underlag för flera parametrar (näringsämnen, särskilt förorenande ämnen med mera).
God	God ekologisk status	
KEMISK STATUS		
Status 2020	Kvalitetskrav (MKN) till 2027	Tillförlitlighetsklassning är 2 – medel. Ett eller flera prioriterade ämnen har bedömts ej uppnå god status.
Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus	
TILLKOMST/HÄRKOMST		
Status 2019	Vattnet har bedömts vara varken kraftigt modifierat eller konstgjort.	
Naturlig		

Ytvattenförekomstens kemiska status har klassificerats till uppnår ej god status med tillförlitlighet medel på grund av att kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) med stor sannolikhet överskrider i vattenförekomsten. Dock överskrider gränsvärdena för kvicksilver och PBDE i alla Sveriges vattenförekomster, varför undantag gjorts för dessa i form av mindre stränga krav då det bedömts tekniskt omöjligt att sänka

halterna. Statusbedömningen om man bortser från kvicksilver och PBDE anses vara god kemisk status (VISS, 2022)

Konsekvenser för Harrträskets miljökvalitetsnormer är i dagsläget mycket svårbedömda, eftersom dagvattenutredning i skrivande stund inte är färdigställd. Planerade åtgärder får inte medföra en försämring av gällande statusklassningar eller äventyra att miljökvalitetsnormen nås, men hur detta ska säkerställas behöver utredas i en dagvattenutredning.

MILJÖMÅL

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt 17 etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Sveriges 16 miljö kvalitetsmål beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Länsstyrelsen i Norrbottens län fastställde 2013 att de regionala miljömålen likställs med de gällande nationella miljö kvalitetsmålen. De mål som beslutas av regeringen gäller det vill säga även som regionala mål för Norrbottens län.

Figur 21. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen.

Detaljplanen Gällivare 18:13 har relaterats till de 16 nationella miljö kvalitetsmålen. Miljömålen utgör en viktig utgångspunkt vid bedömning av miljökonsekvenser i allmänhet, och i synnerhet vid mer strategiska bedömningar som i föreliggande MKB. De miljömål som bedömts vara relevanta för detaljplanen samt hur dessa bedömts påverkas av planerade åtgärder redovisas i tabell 7.

Tabell 7. Miljömål som påverkas av detaljplanen Gällivare 18:13.

Miljö kvalitetsmål	Positiv (+) eller negativ (-) påverkan	Kommentar
8 Levande sjöar och vattendrag	-	Möjligheten att uppnå miljömålet kan försämrats, men i vilken utsträckning beror på kommande utformning på dagvattenhantering.
9 Grundvatten av god kvalitet	-	Möjligheten att uppnå miljömålet kan försämrats, men i vilken utsträckning beror på huruvida grundvattensänkningar och utsläpp av föroreningar till grundvatten kommer att ske.

Miljökvalitetsmål	Positiv (+) eller negativ (-) påverkan	Kommentar
11 Myllrande våtmarker	-	Möjligheten att uppnå målet bedöms försämrats, eftersom delar av myrmarken kommer att tas i anspråk och andra delar kommer utsättas för mer mänsklig påverkan.
12 Levande skogar	-	Möjligheten att uppnå målet kommer att försämrats eftersom skogsmark med lång kontinuitet tas i anspråk för byggande av bostäder och infrastruktur.
14 Storslagen fjällmiljö	+ -	Möjligheten att uppnå målet bedöms försämrats på grund av att viss negativ påverkan på renskötseln förväntas uppstå. Planförslaget bedöms dock medföra en del positiva konsekvenser för friluftslivet, vilket kan bidra till att målet uppnås. Planförslaget bedöms således innebära både positiv och negativ påverkan på miljömålet.
15 God bebyggd miljö	+	Möjligheten att uppnå målet bedöms förbättras, eftersom en välplanerad bostadsbebyggelse med möjligheter till bostadsnära friluftsliv och rekreation kommer att anläggas.
16 Ett rikt växt- och djurliv	-	Möjligheten att uppnå målet bedöms försämrats, eftersom stora ytor skogsmark tas i anspråk, myrmark riskerar att försvinna, vattenmiljöer i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem riskerar att försämrats och negativ påverkan på utter riskerar att uppstå. I vilken utsträckning miljömålet kommer att påverkas är dock osäker, eftersom dagvattenhantering och bebyggelsens placering inte är bestämd ännu.

SAMLAD BEDÖMNING

Konsekvenserna bedöms sammanfattat bli enligt tabell 9 nedan. Konsekvensskalan som bedömningarna har utgått från framgår av tabell 8.

Tabell 8. Konsekvensskala

---	--	-	0	+	++	+++
Stora negativa	Medelstora negativa	Små negativa	Inga konsekvenser	Små positiva	Medelstora positiva	Stora positiva

Tabell 9. Samlad bedömning över miljökonsekvenserna.

ASPEKT	NOLLALTERNATIV	PLANFÖRSLAG
Riksintressen och skyddade områden	Nollalternativet bedöms inte ge upphov till påverkan på naturreservat, riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde eller strandskyddade områden. För riksintresse rennäring innebär nollalternativet att pågående verksamhet i närheten av planområdet kan fortgå samtidigt som mindre anläggningar för sport och friluftsliv kan tillkomma vilket skulle försvåra möjligheten att nyttja området för rennäringen i stort. Utbyggnad av mindre anläggningar innebär dock att hela planområdet troligtvis inte skulle bli påverkat. Sammantaget bedöms nollalternativet medföra små negativa konsekvenser på riksintressen och skyddade områden, främst med avseende på påverkan på riksintresset för rennäring. (Övriga riksintressen och skyddade områden beskrivs under nedanstående rubriker.)	Planförslaget bedöms ge upphov till intrång i strandskyddat område, men bedöms inte motverka strandskyddets syfte. Ingen påverkan på naturreservatet Dundret eller riksintresse för totalförsvarets lågflygningsområde uppstår. Planförslaget innebär en irreversibel omvandling av planområdet från naturmark till bostadsområden inom en utpekad svår passage, vilket innebär väsentliga konsekvenser för riksintresset för rennäringen. Mark som går förlorad ligger dock i utkanten av ett större utpekad riksintresseområde, som dessutom inte nyttjas i dagsläget enligt uppgift från berörd sameby. Sammantaget bedöms därför huvudalternativet medföra små negativa konsekvenser med avseende på rennäring jämfört med nuvarande förhållanden och små negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet. (Övriga riksintressen och skyddade områden beskrivs under nedanstående rubriker.)
Natura 2000-områden	Sammantaget bedöms nollalternativet inte medföra några konsekvenser med avseende på Natura 2000-områdena Dundret eller Torne och Kalix älvsystem, eftersom området skulle fortsätta nyttjas på samma sätt som idag utan att någon påverkan skulle uppstå.	Planförslaget bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för Natura 2000-området Dundret. Planförslaget bedöms medföra små negativa konsekvenser för Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem, vilket framför allt beror på risk för påverkan på vattenkvaliteten till följd av byggnation och ökad trafik.

ASPEKT	NOLLALTERNATIV	PLANFÖRSLAG
Naturmiljö	Nollalternativet bedöms inte ge upphov till några konsekvenser för naturmiljön i området, eftersom naturen kommer bevaras på samma sätt som den är idag.	Planförslaget bedöms ge upphov till medelstora negativa konsekvenser för naturmiljön, eftersom stora ytor skogsmark samt kanter av myrmark kommer att tas i anspråk och bebyggas.
Vattenförhållanden	Nollalternativet bedöms inte ge upphov till några konsekvenser för vattenförhållandena, eftersom ingen påverkan sker på vare sig dagvatten eller grundvatten i området.	Konsekvenserna för vattenförhållanden går inte att bedöma i detta skede då dagvattenutredning och förprojektering kvarstår. Konsekvensbedömning tillkommer till granskningskedet.
Rennäring	Nollalternativet bedöms ge upphov till små negativa konsekvenser för rennäringen i området. Detta beror på att det finns ett flertal pågående projekt inom samebyns Unna Tjerusj marker som kan medföra att de framöver kan komma att behöva förändra sin nuvarande markanvändning.	Planförslaget bedöms medföra medelstora negativa konsekvenser för rennäringen i området, då mark som används av Unna Tjerusj sameby kommer att tas i anspråk. I jämförelse med nollalternativet, som redan ger upphov till vissa negativa konsekvenser, så kommer mer mark exploateras och den mänskliga aktiviteten i området kommer att öka.
Landskapsbild	Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet medföra obetydliga konsekvenser i jämförelse med nuläget med avseende på landskapsbilden. Bebyggelse på bergsslutningarna i närheten kommer komma till stånd oavsett om aktuellt planområde bebyggs eller inte, och upplevelsen av att färdas på Dundretvägen kommer inte att förändras enligt nollalternativet.	Sammanfattningsvis bedöms huvudalternativet medföra små negativa konsekvenser i jämförelse med nollalternativet, eftersom den ostörda sikten över myrmarken och det öppna vattnet försämras, samt eftersom upplevelsen av Dundretvägen och utsikten från Dundret blir än mer präglad av bebyggelse.
Rekreation och friluftsliv	Nollalternativet bedöms innebära små positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv i området, eftersom planområdet i stort sett bevaras i samma skick som det är i idag, samtidigt som den intilliggande planen för en skidanläggning på Dundret kommer öka förutsättningarna för det anläggningsbundna friluftslivet.	Planförslaget bedöms innebära små negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv, eftersom känslan av orörd och ostörd natur försvinner. Detta kompenseras dock av att området blir mer tillgängligt och att möjligheterna till att vistas längs Harträskets strandkant förbättras, vilket ger upphov till medelstora positiva konsekvenser. Sammantaget blir konsekvenserna små positiva.

ASPEKT	NOLLALTERNATIV	PLANFÖRSLAG
Markförhållanden	Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser på planområdets markförhållanden jämfört med nuvarande förhållanden.	Planförslaget bedöms medföra medelstora negativa konsekvenser med avseende på markförhållanden jämfört med nollalternativet eftersom markförhållandena kommer att förändras i stor utsträckning då torvmark dikas ur.
Trafikrelaterade miljöfrågor	Nollalternativet bedöms ge upphov till obetydliga konsekvenser för trafikrelaterade miljöfrågor. Trafikmängden i området kommer att öka, men det ger inte upphov till några miljömässiga negativa konsekvenser.	Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna för luftkvalitet, växthusgasutsläpp och buller enligt huvudalternativet bli obetydliga eftersom ökningen av utsläpp till luft och av växthusgaser bedöms bli ungefär detsamma som enligt nollalternativet, och eftersom inga riktvärden för buller överskrids.

REFERENSER

- Afry. (2022). *Rapport. Utredning av dagvattensystem för Dundret Gällivare Fjällanläggning AB.*
- Enetjärn Natur AB. (2015). *Inventering och bedömning av naturvärde Repisvaara, planerat bostadsområde i Gällivare kommun.*
- ESRI. (2023a). *Ortofoto.*
- ESRI. (2023b). *Topografisk bakgrundskarta.*
- Gällivare kommun. (1970). *Naturreservat Dundret. Beslut 13-05-1970. .*
- Gällivare kommun. (2013). *Repisvaara utvecklingsplan.*
- Gällivare kommun. (2014a). *Översiktsplan Gällivare kommun.*
- Gällivare kommun. (2014b). *Gällivare. Fördjupad översiktsplan. Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014-2032. Antagandehandling. Antagen av kommunfullmäktige 2014-05-19. Gällivare kommun.*
- Gällivare kommun. (2022). *Trafikprognos, mail från Sofie Rynbäck.*
- Gällivare kommun. (2023a). *Planbeskrivning, detaljplan för Dundret Fjällanläggning (Del av Dundret 5:4 m.fl.).*
- Gällivare kommun. (2023b). *Strukturplan.*
- Gällivare kommun. (den 17 03 2023c). *Utvecklingsplaner.* Hämtat från Gällivare kommun: <https://gallivare.se/Nya-gallivare/Planarbete/Utvecklingsplaner/>
- Gällivare kommun. (den 02 03 2023d). *Fiskeguide.* Hämtat från Gällivare kommun: <https://gallivare.se/Projekt/Fiskeguiden/Kartor/5-Gallivare---Malmberget/>
- Gällivare kommun. (2023e). *Detaljplan för Gällivare 18:13 m.fl. Plankarta.*
- Gällivare kommun. (2023f). *Detaljplan för Gällivare 18:13. Planbeskrivning.*
- Gällivare kommun. (2023g). *Skidspårskarta.*
- Länsstyrelsen. (den 17 01 2023a). *Geodatakatalogen.* Hämtat från <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>
- Länsstyrelsen. (den 04 04 2023b). *Skyddade områden, naturreservat.* Hämtat från https://ext-geodatakatalog-forv.lansstyrelsen.se/PlaneringsKatalogen/GetMetaDataById?id=2921b01a-obaf-4702-a89f-9c5626c97844_C
- Länsstyrelsen i Norrbotten län. (2017). *Värdebeskrivning. Diarienummer: 408-7530-16. Område av riksintresse för friluftslivet i Norrbottens län. Dundret FBD05.* Hämtat från <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/256764>
- Länsstyrelsen i Norrbottens län. (2019). *Dundret SESE08020211. Bevarandeplan Natura 2000-område. Diarienummer 511-6472-2020.*
- Länsstyrelsen i Norrbottens län. (2020). *Torne och Kalix älvsystem SE0820430. Bevarandeplan Natura 2000-område.*
- Murman Arkitekter AB. (2008). *Program för Dundrets turistanläggning.*
- Norconsult. (2022a). *Gällivare 18:13 - Geoteknisk utredning.*
- Norconsult. (2022b). *Naturvärdesinventering Dunderbäcken, Gällivare kommun.*
- Norconsult. (2023a). *Detaljplan Gällivare 18:13 - trafikbullerutredning.*
- Norconsult. (2023b). *PM Hydrogeologi.*
- Sametinget. (2017). *Manual för beteslandsindelning. Version mars 2017.* Hämtat från <https://www.sametinget.se/112788>
- Sametinget. (2018). *Samebyar. Unna tjerusj.* Hämtat från <https://www.sametinget.se/8666>
- Skogsstyrelsens Produkter och Tjänster. (2022). *Naturvärdesinventering i samband med Gällivare kommuns upprättande av detaljplan på delar av fastighet Gällivare 18:13, Gällivare kommun.*

Trafikverket. (den 16 Mars 2023). *NVDB på webb*. Hämtat från
<https://nvdb2012.trafikverket.se/setransportnatverket>
Unna Tjerusj. (2022). *Utdrag ur Renbruksplan - Sörkaitum Sameby. 2022-06-07*.
VISS. (2022). *Vatteninformationssystem Sverige. Harrträsket (SE745113-171209)*.
Hämtat från
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA99856459>